

**CAVALERUL
N-ARE MÎINI**

La numai cîteva săptămîni de cînd Hermann a dat ochii cu poporul la Sibiu, se retrage din Piața Mare, după ce și a doua mină i-a fost ruptă.

ÎN » PAGINA 3

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » EDIȚIA DE OLTENIA » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

DETALII ÎN » PAGINA 15

NR. 53 (128) » 19-25 mai 2007 » Supliment săptămînal gratuit realizat de Editura Polirom și „Gazeta de Sud” » supliment@polirom.ro

Undița lui Andrei Șerban

Mihaela Michailov

La Cehov se rîde pe rupte fără cea mai mică teamă de penibil. Șerban face digerabilă o lume care a fost, din păcate, concepută în multe spectacole în așa fel încît să cadă greu la stomac.

ÎN » PAGINA 5

Cio-Cio-San în Cetatea Banilor

Cornel Mihai Ungureanu

Teatrul Liric „Elena Teodorini” din Craiova a organizat „Săptămîna muzicii italiene”, ediția a IV-a, în perioada 3-10 mai a acestui an. Trei evenimente în opt zile au prilejuit întîlnirea publicului (nu a lipsit comunitatea italiană locală) cu artiști din peninsula sau cu a lor creație.

ÎN » PAGINA 4

DRAGOSTEA E UN CÎINE VENIT DIN IAD

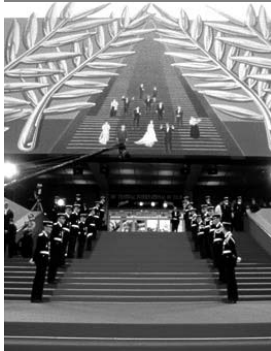
Bukowski – tălmăcit de Sociu, ilustrat de Gorzo

În această vară, poemele erotice ale lui Charles Bukowski vor apărea într-un volum ce poartă amprenta unei colaborări inedite: aceea dintre poetul Dan Sociu și artistul plastic Dumitru Gorzo. Sociu a tradus, iar versurile sînt însoțite de desenele contestatului Dumitru Gorzo, atît de „porno”, dar atît de mediatizat. „Suplimentul de cultură” vă prezintă, în exclusivitate, o avangardă a ceea ce ar putea fi evenimentul editorial al verii. Două pagini interzise cardiacilor.

ÎN » PAGINILE
8-9

CANNES 60

My blueberry nights, primul lungmetraj în limba engleză al chinezului Wong Kar-wai, în care cîntăreața de jazz Norah Jones debutează ca actriță, a deschis, miercuri, 16 mai, Festivalul de Film de la Cannes, care afișează un program variat la împlinirea a 60 de ediții. Quentin Tarantino, Gus Van Sant, frații Coen, Emir Kusturica, George Clooney, Brad Pitt, pe scurt, staruri hollywoodiene și tinere talente se întînesc pe Croazetă pînă pe 27 mai, pentru a sărbători cu fast cea de-a 60-a ediție a unuia dintre cele mai mari festivaluri de cinema din lume, al cărui juriu este prezidat de regizorul britanic Stephen Frears.

În afară de Wong Kar-wai, în competiție se află cîțiva dintre regizorii cei mai apreciați în cinematografia contemporană, deja laureați ai premiului „Palme d'Or” sîrbul Emir Kusturica, premiat în 1985 (*Tata este în călătorie de serviciu*) și 1995 (*Underground*), americanii Quentin Tarantino (*Pulp fiction*, 1994), Joel și Ethan Coen (*Barton Fink*, 1991) și Gus Van Sant (*Elefant*, 2003).

Pe 24 mai va fi prezentat în premieră mondială filmul *Ocean's 13*, în regia lui Steven Soderbergh. La eveniment vor fi prezenți o parte dintre actorii care au jucat în acest lungmetraj, proiectat în afara competiției: George Clooney, Matt Damon, Brad Pitt și Al Pacino.

Întrebări cu răspuns inclus

Presa scrisă, dar mai ales cea audiovizuală s-au întrecut la finalul acestei campanii de referendum în a găsi răspunsul la întrebarea „Cu ce ne-am ales?”. Și, firește, concluzia unanimă a fost că nu ne-am ales cu nimic. A fost o campanie urtă, cu ieșiri publice care au dezgustat, amintind de momentele „revoluționare” imediat postdecembriste, cu discursuri de un populism extrem. Probabil cea mai ineptă și sfiorător-asurzitoare campanie de care am avut parte în ultimii 17 ani. Dar chiar dacă pare că nu ne-am ales cu nimic din ea, campania a adus de fapt o altă întrebare decît cea cu care am început articolul, una destul de periculoasă pentru viitorul om de campanie prezidențială Traian Băsescu. Anume: „Bun, și dacă-l demitem, cu cine îl înlocuim?”.

Omniprezentă atît în presă, cît și în rîndurile electoratului larg, încurajată intens chiar de partidele pro-Băsescu, întrebarea a avut un rol-cheie în această perioadă de dinaintea referendumului. Faptul că acum, în această perioadă, este o întrebare evident retorică i-a ajutat mult pe democrați și liberal-democrați, întrucît chiar și cei care nu îl simpatizează pe Traian Băsescu, chiar și masa consistentă de nehotărîți îi acceptă sensul, votînd NU la referendum. Și asta întrucît, ca om bine intenționat, nu poți să votezi pentru demitere cît timp nu vezi nici o alternativă.

Propagarea ei, chiar prin manipulare, cum am spus, a dus însă și la instalarea acestei întrebări în subconștientul colectiv.

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Lucian Dan TEODOROVICI

Așa că, după revenirea lui Traian Băsescu la Cotroceni, această întrebare deschide larg porțile unei așteptări. Pierzîndu-și prin referendum prima parte, adică „dacă îl demitem”, întrebarea are toate șansele să se transforme, mai ales că pînă la următoarele prezidențiale este suficient timp, într-una mai simplă: „Cu cine îl înlocuim?”. Ceea ce ușurează întrucîtva treaba partidelor anti-Băsescu, pentru că munca lor în următorii doi ani și jumătate n-ar mai fi aceea de a-i găsi concurenți actualului președinte și a-i convinge pe alegători că acesta din urmă *trebuie* înlocuit, ci doar de a propune contracandidați viabili.

Indiferent de rezultatul referendumului, adică de numărul de voturi strînse în favoarea sa, Traian Băsescu va trebui să se concentreze, odată cu revenirea la Cotroceni, pe o altă imagine. Navigînd în continuare pe furtună, președintele nu are aproape nici o șansă să se rupă de această întrebare născocită și impusă de susținătorii lui de-acum. „Cu cine îl înlocuim?” își va pierde tocmă substratul retoric, căci e clar că alternativa la următoarele alegeri nu va mai fi Nicolae Văcăroiu, care reprezintă în momentul de față o țintă ușoară, extrem de convenabilă pentru ironii și chiar pentru disprețul

public. Azi, răspunsul e subînțeles: „Cu cine îl înlocuim? Cu Văcăroiu? Hai să fim serioși!”. După 19 mai, cînd Văcăroiu va fi ieșit din scenă pentru a face aceeași palidă figură de președinte al Senatului, cînd imaginea lui de alternativă ridicolă se va șterge din ochii electoratului, Traian Băsescu va avea, în mod cert, o problemă.

Tocmăi de aceea, singura șansă a președintelui de a scăpa de întrebarea menționată pare a fi schimbarea macazului înspre un alt tip de imagine, una convingătoare, una care să estompeze necesitatea sugerată a înlocuirii sale. E clar că, începînd cu 20 mai, atacurile furi-

bunde la adresa oponenților din guvern și parlament nu vor putea să-i aducă mai mult sprijin popular. Este o strategie care și-a atins limitele, căci, aplicată vreme de doi ani și jumătate și intensificată într-un moment de maxim potențial popular cum a fost campania pentru referendum, și-a uzat complet și mecanismele.

Problema lui Traian Băsescu este însă aceea că, în toată cariera sa politică de pînă acum, a fost un excelent strateg numai în vreme de furtună. Prin urmare, deși ar fi necesară o schimbare de comportament, este dificil de crezut că președintele va reuși să și-o impună. Ne putem aștepta, mai degrabă, la o revenire în forță, ce va aduce cu ea și o serie de polițe pe care președintele nu va evita să le plătească celor care l-au susținut. Așa că, revenind la ceea ce spuneam la început, nu cred că răspunsul la cealaltă întrebare amintită, anume: „Cu ce ne-am ales din campania pentru referendum?”, e atît de simplu. Poate că, într-adevăr, noi, electoratul, nu ne-am ales cu mare lucru. Însă pentru Traian Băsescu și partidele care îl susțin referendumul are toate șansele să se constituie în maximul politic pe care-l pot atinge. Data de 19 mai, lucrată intens și pregătită de acțiunea ca o mare victorie, reprezintă totodată și punctul de cotitură. Spre ce/ cine anume? Asta e o altă întrebare care, administrată bine de opoziția lui Băsescu, are șanse bune să se impună la rîndu-i, în timp, ca una cu răspuns inclus.

» Indiferent de rezultatul referendumului, adică de numărul de voturi strînse în favoarea sa, Traian Băsescu va trebui să se concentreze, odată cu revenirea la Cotroceni, pe o altă imagine.

PETRU CIMPOEȘU – CÎȘTIGĂTOR AL PREMIULUI NAȚIONAL DE PROZĂ „ZIARUL DE IAȘI”

Vineri, 18 mai, la Casa de Cultură „Mihai Ursachi” au fost decernate Premiul Național de Proză „Ziarul de Iași” – în valoare de 5.000 RON – și Premiul „Aurel Leon” pentru debut – în valoare de 1.000 RON. În acest an, juriul, format din Alexandru Călinescu (președinte), Emil Brumaru, Nichita Danilov, Valeriu Gherghel, Codrin Liviu Țuțîțaru și Gabriel H. Decubile, a decis că premiul cel mare va merge la Petru Cimpoșu (foto) pentru romanul *Christina domestica și Vinătorii de suflete* (Humanitas). „Romanul lui Petru Cimpoșu confirmă un mare scriitor, cu o imaginație debordantă și un simț al umorului cu totul excepțional. Scriitorul do-

vedește o uimitoare virtuozitate narativă, cartea sa este o uriașă parodie vizînd lumea comunistă și îndeosebi regimul de dinainte de '89 din România. Este, totodată, o poveste plină de neprevăzut, cu fel de fel de evenimente extraordinare, care se citește pe nerăsuflate”, motivează Alexandru Călinescu opțiunea juriului.

La Premiul „Aurel Leon” pentru debut ieșean au fost nominalizate două volume, apărute la Editura Universității „Al.I. Cuza”: *Paratextul. Poetica discursului liminar în comunicarea artistică* – Valeriu P. Stancu și *Microfonul de serviciu* – Alex Savitescu. Cîștigător a fost desemnat volumul semnat de Valeriu P. Stancu.

DECLARAȚIA SĂPTĂMÎNII

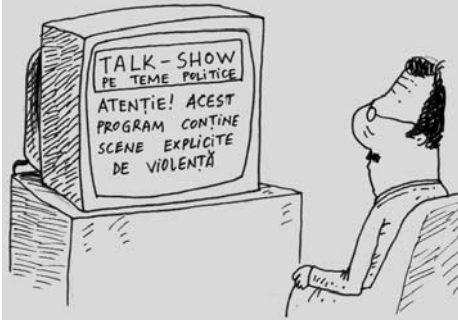
KONSTANTIN SCHMIDT, directorul Festivalului Internațional de Jazz de la Sibiu: „Începînd cu 1999 am intrat într-o perioadă de solicitări de șpăgi, șantaj și obligații financiare către Sibiu Jazz Festival de a suporta cazarea echipei mamut a Societății Române de Televiziune (SRTV), în condițiile în care bugetul festivalului este extrem de modest”. Astfel, Festivalul Internațional de Jazz s-a transformat într-o „anexă a SRTV, la dispoziția toanelor și fițelor”. Departamentul de Comunicare al TVR a explicat că decizia de a nu transmite festivalul în 2007 s-a bazat pe motive financiare.

TÎRGUL SĂPTĂMÎNII

România va participa la ediția din acest an a Tîrgului de Carte de la Varșovia, desfășurat în perioada 17-20 mai, cu un stand organizat de Institutul Cultural Român (ICR), în cadrul căruia va fi lansat catalogul „Ce scriu românii?”, ce conține 35 de titluri publicate în ultimii ani în România. Între manifestările organizate la stand, ICR Varșovia a pregătit o conferință despre literatura română susținută de criticul literar Marius Chivu, directorul editorial al Polirom, Bogdan-Alexandru Stănescu, și directorul editorial al Humanitas, Lidia Bodea.

SUPLIMENTUL LUI JUP

Berarul, amplasat pe Podul Mincunilor

Dar vai, cavalerul n-are mâini!

Locuiam în București în perioada când pe străzi au apărut vâcuțele colorate. În drum spre redacție, mă înveseam privind-o pe cea îmbrăcată în bucățele de oglindă, din fața Intercontinentalului, sau pe cea tolănită pe trotuarul din fața Cișmigiuului. Dar cel mai mult o iubeam – da, pe aceea chiar o iubeam! – pe vâcuța crem care, suspendată cam la patru-cinci metri deasupra asfaltului, în poziție verticală, părea că evadează, cu fundul înaintea, pe un cearșaf ce atârna de la geamul unui salon al spitalului Colțea. Credeți-mă (dar poate ați văzut cu ochii dumneavoastră), avea o figură adorabilă, iar copituțele ei împingând zidul în căutarea libertății mă făceau mereu să mă simt eu însămi liberă ca un animal când alergam pe străzile aglomerate capitale unde mă autoexilasem pentru o vreme, spre mirarea tuturor cunoșcătorilor mei sibieni.

Veronica Niculescu

Niciodată, dar absolut niciodată nu am văzut pe cineva să facă rău vreunei vâcuțe în București, deși, în afara celei de la spital, toate erau la îndemna trecătorilor. De câte ori n-am pus chiar eu mâna, cu blindețe, pe grăsună de la Piața Romană, așteptind verdele semaforului! O mîngiam pe ureche și sint convinsă că așa cum eu găsesc bucurie în prezența drăgășelor copitate, tot așa reușeau încă mulți alții...

Din acest punct, legătura cu Sibiu nu vă este, probabil, greu de făcut. A primit și Capitala Culturală Europeană un dar oarecum asemănător, sosit chiar din capitala București. Zece statui, presărate luna trecută în piețele și pe aleile orașului istoric, înfățișându-l pe Hermann, fondatorul mitic necunoscut al Sibiuului (fost Hermannstadt, fost Hermannsdorf).

„Faceți cunoștință cu Hermann!” se numește proiectul Fundației Culturale Inforom, de care probabil ați auzit, iar statuile îl reprezintă pe Hermann în diferite posturi: cavaler medieval, bancher, circiumar, măcelar, student, primar, menestrel medieval, ofițer în miliția orașului, dandy și deportat. Costumul, atitudinea fiecărei personaje, și chiar și locul de amplasare au fost alese de sculptorul mo-

numentalist Petru Alexandru Galai împreună cu documentariștii de la Facultatea de Istorie și Patrimoniul din Sibiu.

Dar iată, la numai câteva săptămâni de când au dat ochii cu poporul, cavalerul și menestrelul rușinos retrași din bătălia cu proverbialul calm transilvan. Cavalerul se retrage din Piața Mare, după ce și cea de-a doua mînă i-a fost ruptă. Menestrelul, din fața Filarmonicii, după ce a fost prăvălit pe alea străjuită de vechile turnuri ale orașului. Bătălia continuă, cu restul luptătorilor pe frontul ardelenesc. Nu pot acum decât să mi-i imaginez pe învinși alergînd cu disperare spre cearșaful vâcuței mele din București, așa cum dau fuga bolnavii din provincie

CINE ESTE HERMANN?

Hermann, ca întemeietor al Sibiuului, nu este consemnat în nici un fel de document. „Existența lui o putem bănuși doar din etimologia denumirii localității Hermannsdorf, mai tîrziu Hermannstadt”, explică Monica Lotreanu, arhitect și istoric de artă, autorul conceptului și coordonator al proiectului. Așadar, Hermann poate fi imaginat în numeroase ipostaze istorice.

Valoarea proiectului se ridică la 65.000 euro, finanțator principal fiind Ministerul Culturii și Cultelor. Pentru reparații ale statuiilor distribu se nu au fost prevăzute fonduri.

către medicii capitalei. Însă, în timp ce băltața voia cu orice chip să se salveze din spital, pe bieții Hermannii mi-i imaginez acționînd exact în sens invers, căuțînd să urce cu cea mai mare viteză în salonul spitalului, spre a se salva de nebunia străzii, de vandalii Capitalei Culturale, implorînd internarea. Și iată-i, sint ca și salvați, caci ajung gîfînd lîngă zidul unde – ce bine! – încă mai flutura colțurile cearșafului. Dar vai, cavalerul n-are mâini!...

ZECE HERMANNI MITITEI

- » Hermann cavaler medieval. sec. XIV – Piața Mare (*retras*)
- » Hermann bancher. sec. XVI – Piața Mare
- » Hermann berar. sec. XVII – Piața Mică
- » Hermann staroste măcelar. sec. XVIII – Casa Artelor
- » Hermann student. sec. XVIII – Colegiul Brukenthal
- » Hermann primar. sec. XVII – Primăria Veche, acum Muzeul de Istorie
- » Hermann menestrel medieval – Turnul Dulgherilor (*retras*)
- » Hermann ofițer în miliția orașului. 1800 – Pavilion 2007
- » Hermann „dandy”. 1910 – Parcul Astra (*încă neamplasat*)
- » Hermann deportat. 1945 – Piața Gării (*încă neamplasat*)

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Radu Pavel GHEO

Fiecare cu prețul lui

În toamna lui 2006, cînd echipa de fotbal Steaua a jucat la București, în grupele Ligii Campionilor, cu Real Madrid, redactorii știrilor sportive parcă înnebuniseră. Nu mai vorbeau decît de echipa de nu știi cîte sute de milioane de dolari, de jucătorul cutare, care are o valoare de șazeci de milioane, de jucătorul celălalt, care prețuiește optzeci de milioane, și de mulți alți oameni de milioane. Căci în București sosea „cel mai bogat club din lume”. Dacă nu erai familiarizat cu fotbalul, puteai presupune că ar fi vorba de vreun club de oameni de afaceri sau de bogătași plictisiți care, după ce au bătucit toată planeta, au pogorit și pe pămînt românesc.

Real Madrid e un club de fotbal cu o istorie și niște performanțe excepționale. Nu s-au spus prea multe despre ele. Propoziția de mai sus a lipsit aproape tot timpul, eclipsată de cuvintele „milioane de dolari”, ce se azeau rostiute cu gura plină, rotunjită tare și, parcă, plină de salivă. Milioane de dooollari... Miliooanee... Nu mai vedeam o echipă de fotbal, ci niște săculețe cu bancnote verzi care alergau pe un teren de fotbal.

N-a fost nici ceva accidental, nici unic. Cu prilejul aterizării scurte, de fluturaș, a lui Bill Gates în România, toată presa a ținut să ne informeze despre vizita „celui mai bogat om din lume, cu o avere estimată la 43, 50 sau 51 de miliarde de dolari” (în funcție de ziari sau televiziune). Nu-i puțin lucru: ne vizita un om care „face” ori „valorează” 43, 50 sau 51 de miliarde. Informația era aproximativ corectă, dar întodeauna incompletă. Oricît ar părea de neobișnuit, Bill Gates nu va rămîne în istoria omenirii drept cel mai bogat om din lume la un moment istoric dat, ci pentru revoluția declanșată în domeniul tehnologiei. Și, poate, și pentru acțiunile sale caritabile de mare anvergură. Mă gîndesc că unii dintre autorii știrii despre „cel mai bogat om din lume” își tastau textul la un calculator ce rula în Windows și, infierbîntați de miliardele de dooollari, nu simțeau ironia implicită omisiunii.

Astfel de evaluări mi se par simple și superficiale (bine, și nedrepte, dar asta și fiindcă nu „fac” milioane de dolari). Un jucător de fotbal e valoros grație jocului său, nu din pricina milioanele plătite pentru el. Prețul e doar o evaluare oarecare a talentului. Cam la fel se întîmplă și cu Bill Gates: averea acumulată de el

» Într-o societate cum este astăzi cea românească scara valorilor este bulversată complet în mai toate domeniile. Negrul e alb, un paragraf de lege ba interzice, ba permite același lucru, competența nu asigură reușita și nici incompetența nu presupune eșecul, studiile superioare nu asigură o poziție socială decentă.

e un efect, nu o cauză a personalității sale.

Tendința de a converti individul în bani își are explicațiile ei. Într-o societate cum este astăzi cea românească scara valorilor este bulversată complet în mai toate domeniile. Negrul e alb, un paragraf de lege ba interzice, ba permite același lucru, competența nu asigură reușita și nici incompetența nu presupune eșecul, studiile superioare nu asigură o poziție socială decentă (ba chiar, în cazul învățămîntului, o subminează) și în general tot ce știm despre valoare este dat peste cap, încilcit și răstălmăcit. În asemenea condiții lumea se orientează spre repere clare, incontestabile. Și unde găsești un reper mai clar și mai solid decît dolarul? (Nici măcar în cazul madrilienilor – europeni carevasăzică – nu se vorbește de euro, ci de dolari.) O altă explicație posibilă ar fi aceea că o lume săracă privilegiază valorile materiale și le conferă valoare în sine. O societate de tip tradițional, cu o economie slab dezvoltată și amenințată mereu de sărăcie, nu e capabilă nici măcar să vadă – dărmite să prețuiască – valorile spirituale atîta timp cît îi lipsește confortul material.

Nimic nu poate explica totuși scurtcircuitul logic care face ca un individ sau o instituție să fie prezentată cu o etichetă de preț, ca orice marfă neînsușită. Să fie acțiunea jurnaliștilor români un act de reificare pură, încadrabil într-o tendință generală a lumii postmoderne? Să fie doar mărjînire? Oricum ar fi, mă sperie posibila generalizare a metodei. Dacă în curînd o să începem să ne uităm unul la altul și să ne prețuim în același fel? Tu cîți dolari crezi că ai face?

HÎRTIA DE TURNESOL

Cornel Mihai UNGUREANU

Poftind la o plăcintă

Plictisit de poveștile paznicului care făcea pe ghidul mă rupsesem de grup și mă plimbam prin iarba dintre zidurile cetății (așezare civilă care ajunsese, cu 1800 de ani în urmă, la rangul de „municipium”) Tropaeum Traiani. Pășeam atent – „să nu mă sparg”, vorba lui Pittiș – la fluturii mici, galbeni, care se zbenguiau pe deasupra tufelor încă nenflorite de coada șoricelului. Ținea companie acestei atenții destinate, una mai încordată: ziceau unii că s-ar găsi oarece reptile în zonă. Confirmarea venise de cum intrasem în cetate, cineva descoperise o țestoasă (alții se reziciseră să o fotografieze).

Cuvintele paznicului: „Vipere nu sînt, numai șerpi și ei fug, eu îi prind cu mina”, nu mă liniștiseră.

Participasem la lucrările unui simpozion cu tema „Relația dintre Biserică și Mass-media” organizat impecabil, la Constanța, de către Arhiepiscopia Tomisului, iar acum ne îndreptam spre București. Discuțiile moderate de ÎPS Teodosie, arhiepiscopul Tomisului, duraseră două zile, ecumenismul nu lipsise, nici amestecul de idei interesante cu unele hilare și nici vedetele: jurnalistul și universitarul teolog (pricepuți, după unii, în meșteșugul vorbelor).

Se povestise despre modernitate și tradiție, despre cazul Tanacu, despre reaua voință cu care oamenii din presă au minimalizat martiriul B.O.R. sub comunism, nu și despre preoții care au fost informatori – sau despre ierarhii ajunși ofițeri – ai Securității (m-aș bucura ca măcar unele dintre cărțile dedicate preoților care au zăcut în închisorile comuniste să nu fie semnate de foști informatori, de fiicele sau fii lor), despre realizarea unui parteneriat între Mass-media și Biserica (de ce nu și între Presă și Justiție, Școală, Casa de Pensii sau între Biserica și Căile Ferate Române?), despre

înființarea unor secții de jurnalism în facultățile de teologie (ziaristul bucureștean era pentru un sindicat care să îi dea afară pe păgării din presă, iar după revoluționarul său gând: „Depinde și cine predă, că dacă ai un profesor timpit, ieși și tu timpit!”), arhiepiscopul i-a și oferit un post de dascăl). Cea mai apăsătoare preocupare a ÎPS Teodosie mi s-a părut însă a fi transformarea Arhiepiscopiei Tomisului în Mitropolie. Dacă argumentele sale – prezența Apostolului Andrei pe acele meleaguri, faptul că Dobrogea este o provincie istorică (de ce Banatul să aibă mitropolie, iar Dobrogea nu?) etc. – păreau plauzibile, m-am întrebat tot drumul (în microbul ce gonia prin localități de frontieră, dar și în răcoarea peșterii Sfântului Andrei sau la Dervent, îndreptându-mă printre salcîmii înfloriți către izvorul cu apă tămăduitoare) ce temeiuri avea tăcerea „de două minute” care se așternuse în Sinod la această propunere a arhiepiscopului de la Tomis. Dincolo de „nu e momentul” sau de unele ideosincrasii (ierarhul ne spunea că la intenția sa de a părăsi Constanța, dacă din cauza sa nu este înființată această mitropolie, i se răspunsese: „N-ar fi rău”), ierarhia ortodoxă presupunea că are motivele ei să se pronunțe într-un anume fel. În timp ce așteptam bacul să traversăm Dunărea dinspre Siliștea, iar cele cinci bulgăroaice așezate în praful drumului, pe scăunele, sub umbreluțe, întâmpinau potențialii clienți cu un potop de cuvinte românești: „Caramela”, „Ciocolată”, „Prăjitură”, mi-am dat seama că ÎPS Teodosie seamănă puțin cu unchiul meu Anghel, pe care îl auzeam tînjind, în cite o inserare: „De-aș avea niște ouă, faină și citeva mere, ce plăcintă aș face!”. Lăsa o clipă să treacă și adăuga: „Că tavă iau din sat!”

Cio-Cio-San în Cetatea Banilor

Cornel Mihai Ungureanu

Pe 3 mai, la biserica Romano-Catolică „Sfântul Anton” au avut loc un recital flaut-fisarmonică susținut de Tito Ciccarese și Gianni Fassetta și un concert vocal-simfonic în primă audiere: *La vera storia di Santa Filomena di Mugnano* (Compozitor: Alfonso Vitale, dirijor: Massimo Testa. Și-au dat concursul soliștii Svetlana Sicecnkova, Adrian Zamfir, Marian Someșan ș.a., corul și orchestra teatrului liric). În prima parte a serii, cei doi artiști ne-au oferit, între altele, celebrul *Adagio in sol minor* al lui Albinoni (m-a dus cu gândul la numărul bombelor pe care aliații le-au aruncat asupra Dresdei, sub ruinele Bibliotecii de Stat pierdind și multe dintre operele italianului) și o întâlnire cu pasionalul Astor Piazzola (*Adios Nonino, Tristango și Libertango*, această din urmă piesă compusă de argentinian în Italia). A fost o seară impresionantă prin discreție și calitate.

Corul de cameră „Preludiu” al Centrului Național de artă „Tinerimea Română” București, dirijor Voicu Enăchescu, a susținut, cu profesionalismul așteptat, un concert la Teatrul Liric, pe 5 mai. Nu au lipsit din repertoriu câteva piese dragi mie, semnate Monteverdi (UNESCO a decis ca 2007 să fie anul lui, implinindu-se 400 de ani de la *Orfeu*, căreia, ne spune Adorno, i se datorează arhetipul operii – termenul nu exista la vremea cînd lui Monteverdi îi dăduse în gând să realizeze o piesă de teatru pe muzică) sau Offenbach (binecunoscuta *Barcarola*, care mă face să privesc cu simpatie către copilăria sa, cînd cînta pe străzi germane sau către primii ani în Parisul răsărit de *cancan*, în care tînarul evreu scria valsuri, și cu intristare către evoluția ulterioară, cînd compunea o operă pentru soția directorului unei instituții care ar fi putut să o pună în scenă, cînd își cultiva cu ostrie relațiile sau cînd era decorat cu Legiunea de onoare. Nu a apucat să vadă premiera *Povestirile lui Hoffman*, iar *Barcarola* îmi relevă acest regret). Am ascultat și *Păstrăvul* lui Schubert, inventatorul lied-ului, născut într-o suburbie vieneză, un bărbat prea scund pentru serviciul militar, care a cunoscut frigul,

foamea, sărăcia și boala, murind la 31 de ani și fiind îngropat, așa cum își dorise, lângă Beethoven.

Dirijorul Leonardo
Quadrini a dezmoțit
orchestra

Tot la 31 de ani, Puccini scria a doua sa operă, *Edgar*, eșec total, în vremuri de restriște, cînd italianul servea la micul dejun „cîteva cepe”.

Au urmat însă *Manon Lescaut* (1895), al cărei succes i-a permis să își construiască vila de la Torre del Lago, *Boema* (1896), *Tosca* (1900) – cu Hariclea Darclee în premiera de la Teatro Costanzi din Roma. În același an, Puccini vedea, la Londra, piesa *Madama Butterfly* de David Belasco („Nu sînt de acord cu David Belasco; – Pofțim!; – Belasco. David Belasco. Îl poți recunoaște întotdeauna deoarece are gulerul întors pe dos. Dar nu sînt de acord cu el”, îmi zboară gîndul la Hemingway, la anii cînd îl citeam la indemnul lui Radu Coșău).

Opera în două acte pe care Puccini o scrie după eforturi de documentare despre Japonia a avut o premieră dezastruoasă la Scala din Milano, în 1904, dar

Teatrul Liric „Elena Teodorini” din Craiova a organizat „Săptămîna muzicii italiene”, ediția a IV-a, în perioada 3-10 mai a acestui an. Trei evenimente în opt zile au prilejuit întîlnirea publicului (nu a lipsit comunitatea italiană locală) cu artiști din peninsulă sau cu a lor creație.

„și-a revenit” peste trei luni, la Brescia în varianta refăcută (3 acte) și la Metropolitan Opera din New York, în anul răscoalii pornite de la Flămînzii. Un veac mai tîrziu, povestea lui Cio-Cio-San (Butterfly, pentru prietenele ei), cea mai jucată operă în America de Nord, a fost bine spusă pe scena Teatrului Liric din Craiova.

În spectacolul ce a avut loc pe 10 mai, în incheierea „Săptămînei muzicii italiene”, dirijorul Leonardo Quadrini a dezmoțit orchestra, iar maestrul de cor Pavel Șopov și-a mobilizat optim oamenii. Un merit important în reușita montării a avut elvețianul Pierre-Alexandre Jauffret, cel care a semnat regia artistică și scenografia. Costumele, vaporul din fundal (cînd Pinkerton era așteptat), felul în care Cio-Cio-San aranja casa din Nagasaki – zborul în cădere al bucătelor de hîrtie, „zidul” textil de culoare roșie smuls la începutul fiecărui act, dezvăluind povestea, alegerea umbrei în construirea frumuseții vizuale a scenei finale au creat o ambianță confortabilă pentru emoții. Excelentă evoluție pentru japoneza Keiko Kamegawa (născută la Hiroșima, ca să mai amintim un oraș bombardat) în rolul titular.

WHISKY DUBLU IMPACT
baruri și filme

CEL MAI TARE GHID
24 - FUN
DIN CRAIOVA

Undița lui Andrei Șerban

Dragă mamă,
Eu vreau teatru nou.
Tot ce văd e artificial și
anost. Și dacă aceste forme
noi nu sînt, mai bine să
nu mai fie nimic. După
părerea mea, teatrul con-
temporan e numai rutină
și prejudecată...

Cu drag, Treplev

© Foto: Claudiu Ibanu

Mihaela Michailov

Orice asemănare cu teatrul mușcăit de la care ne vine să fugim mîncînd pămîntul nu e deloc întîmplătoare.

Pescărușul regizat de Andrei Șerban la Teatrul Național „Radu Stanca” din Sibiu – spectacol jucat la București în cadrul Festivalului Internațional de Teatru B-FIT – decapitează anostul cehovian prin punctii comice. De fapt, care anost? Cu siguranță cel indus de o receptare superficială. Pentru că la Cehov se rîde pe rupe fără cea mai mică teamă de penibil. Șerban face digerabilă o lume care a fost, din păcate, concepută în multe spectacole în așa fel încît să cadă greu la stomac. Il reumanizează pe Cehov-ul care e furibund dramatic pentru că e visceral comic. Deponderabilizează zăpușeala psihologică. Tragical vine din ridicolul unor situații care se salvează tocmai prin subteranele lor de detașare. În acest filon de distanțare de suferință, neputință, stagnare și ratare stă forța spectacolului gîndit de Șerban în cheie inteligent comică și parodică.

Imblînzirea lui Cehov e realizată printr-o lectură regizorală atentă a intenției dramaturgice. Mai simplu spus, luarea la mișto a celor mai grave

momente se face pe bune și menține în *prime time* deriva. Jocul cu fața la subminarea adevărurilor profunde e asumat total. Pentru cine nu știe, sub *Pescărușul*, Cehov a scris „comedie în patru acte”. Așa cum observă Peter Stein într-o carte – *Mon Tchekhov* (Actes Sud-Papiers, 2002) – care e documentul viu al montărilor sale, „Cehov a înțeles ce înseamnă tragedie în sensul modern al termenului. A adus plictiseala pe scenă, ceea ce e foarte periculos. Ca să scapi de ea trebuie să inventezi lucruri, să faci lucruri. Lumea lui Cehov este extrem de activă în ciuda lacrimilor. Trebuie să folosești mijloacele contradicțiilor teatrale ca să realizezi dimensiunea dublă”. Șerban nu numai că folosește acest contrast de unitate dramatică – de care vorbește el însuși în *O biografie* (Polirom, 2006) –, dar recuperează și accentuează la maxim toate datele de pe hard-ul comic al piesei, toate nerozile hilare care dau exact dimensiunea alienării din text.

Cehov are superorgan pentru demistificare

Vulnerabilitatea oamenilor care rîd între reprize de plictiseală devine cu atît mai vizibilă cu cît penibilul soluțiilor la care recurg e mai abil insinuat. Faptul că o piesă despre teatru și tot spectacolul deziluzionării sînt subscrise autorității comicului repune în discuție permanenta jonglare cu semnificații total la antipod și în același timp unitare. Polii iluziei –

Treplev și Nina – sînt dați prin mașina de tocat a realității grunjoase. Scriitorul care se bate pentru inovație ajunge, în final, să spună că tot ce conține e insuportabil de banal. Viitoarea actriță, amețită de cosmetica celebrității pentru care la început ar fi dat orice, își dă seama că cel mai important e să poți merge mai departe, nu să fii un VIP. Indiferent cîți pumni iei în față, forța de a continua să-ți vezi de drum e tot ce contează. Asta dacă mai poți să-ți vezi de drum. *Febrilii oratori* se cumîntesc și sînt puși la punct de tot ce-și doreau mai mult și mai mult. Iluzia e așezată în matca derizivității. Nina (Andreea Bibiri creează o Nina bicefală, cu un cap în inocența stupidă și cu celălalt în demența înfringerii bătaioase din final) o ia razna. Treplev (Tudor Istodor are o fragilitate revoltată care intră extrem de bine în relație cu patetismul și histrionismul Maiei Morgenstem, excelent aleasă de Șerban pentru acest rol) se sinucide. Nimic nu e atît de indestructibil încît să nu poată fi călcat în picioare exact în clipa în care a fost așezat pe scenă. Stimulul ridiculizării nu dă greș. Și aici Cehov, după cum spune și Nabokov în *Cursuri de literatură rusă* (Editura Thalia, București, 2006), are superorgan pentru demistificare: „Parodie încîntătoare a propriei metode de a trece de la poezie la proză. «Decorul a fost atît de frumos», spune Trigorin și

adaugă, după o pauză, «Trebuie să fie mult pește în lac»”.

Deriziunea relațiilor care nu sînt altceva decît o sumă de clișee funcționează la toate nivelurile. Furia Arkadinei, felul în care se umilește ca să-l țină pe Trigorin lingă ea și brusca stăpînire a situației nu sînt decît o mostră a manipulării lucrurilor din interior. Retorica răsturnărilor e prezentă în fiecare scenă tare.

Andrei Șerban suprapune planurile însingurării într-un montaj căruia îi corespunde perfect așezarea pinzelor din fundal. În timp ce în mijlocul scenei se joacă loto, în spate, trupul lui Sorin zace nemîșcat pe masă, iar în față, Medvedenko se mișcă în gol ca un robot care

nu-și mai găsește locul în casa ratărilor succesive. Și toate acestea pe fondul vizual al îngemănării culorilor complementare.

Teatralitatea cercului cotidian în care banalitatea supremă e exprimată dramaturgic prin acumularea amănuntelor aparent lipsite de orice sens, prin retrogradarea acțiunii-locomotivă, e foarte atent exploataată în spectacolul lui Șerban. *Calitatea nesemnificativului*, felul în care toate personajele, mai explicit sau mai puțin pe față, sînt ridicate la fileul locurilor comune, pentru ca să li se dea imediat șansa însingurării meditative, ține de abilitatea regizorului de a agăța cîrligelce cehoviene și de a le da o miză scenică.

Pescărușul, de A.P. Cehov. Traducerea și adaptarea Maria Dinescu & Andrei Șerban. Cu: Maia Morgenstem/ Mariana Presecan, Tudor Aaron Istodor/ Adrian Neacșu, Marian Rălea/ Gelu Potzolli, Andreea Bibiri/ Cristina Flutur, Dan Glasu, Cristina Stoleriu/ Florentina Țilea, Diana Fufezan/ Raluca Iani/ Ofelia Popii, Adrian Matic, Cornel Răileanu/ Doru Presecan, Viorel Rață/ Pali Vecsei/ Șerban Pavlu. Regia: Andrei Șerban. Decorul: Andu Dumitrescu. Costumele: Maria Miu. Fundaluri pictate: Marielle Bancou.

SALUTĂRI DE LA PETRILA DE ION BARBU

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Ordinary Blues

„M-am trezit de dimineață și mi-am găsit sufletul în țărână...” Cînta odinioară un bluesman care și-a cheltuit viața foarte repede. Cum anume? Parcă e greu de ghicit: băutura, femeii, chefuri, nopți pierdute la poker, scandaluri, sărăcie și, la câte un câștig, risipă! Dacă judecăm simplu și fără prejudecăți, în zilele și pe plaiurile noastre (cu boi sau cu tractoare), astfel de viață n-o duc nici rockerii, nici puținii înhămați la blues, nici măcar maneliștii de fițe, cluburi și proteleviziuni (sanchii!) romantice, de acasă. Nici folcloriștii inchipuiți, care susțin că sînt hărăziți de Dumnezeu să bucure sufletul românului, dar care ochesc (să ia) banul, încintarea auditoriului fiind ultima lor grijă.

Felul ăsta de viață face plinul unei restrînse (numeric) categorii de oameni, și nu-i propriu doar nației noastre sau Balcanilor. Il veți găsi în State, în Rusia, în Argentina, în Japonia sau Australia. Dotați cu talentul de-a cînta la un instrument, cu ureche muzicală, cu ceva școală chiar, cu plăcerea petrecerii în compania prietenilor și-a drăguțelor din cartier, oameții aceștia rar ajung cunoscuți pentru că știu să cînte sau să fotografieze, să picteze pereți sau să sculpteze boabe de orez. Nu fac din talent o profesie, n-au gram de nebulnie, doză de inconștiență, viziunea predestinării. Practică o meserie oarecare, își schimbă locul de muncă mai des decît pantalonii (nu neapărat blugi, dar de obicei blugi!), au perioade cînd refuză să-și vadă amicii, rudele, familia. Nu sînt curvari înveterați, nu le tremură mîna pe pachetul de țigări și nu le rezistă palma pe firul electric mai mult de limita admisă. Nu se îmbată des, alcoolul nu le este unicul prieten. Chefuiesc însă cînd le vine bine, dar nu așteaptă zile festive ca să se simtă bine și cu chef. N-au ritualuri anume, nici superstiții. Cînd li se întîmplă vreun

picinog, cînd situația pare fără ieșire, nu abandonează, nu fug, nu-și bagă picioarele în ea de treabă decît dacă au rămas doar ei în mijlocul a ceva. Un singur om să fie acolo, unul care a venit să vadă, să audă, să cunoască – ei sînt în stare să-și dea suflarea de pe urmă doar ca să nu-l dezamăgească. Zorba Grecul este tăinele lor, deși n-ar fi în stare să dea totul dracului, numai dintr-o pornire de (i)responsabilitate post-modernă, numită uneori, ludic, de-constructivism!

Genul ăsta de oameni nu se cred și nu se văd în calitate de artiști. Dacă mai cîntă pe la nunți sau sindrofii, o fac pentru că-n sinea lor ceva îi nemulțumește. Iar acel ceva ține de subconștient, de substratul profund al ființei umane, care se raportează la lume și altfel decît prin nevoi elementare – hrană, locuință, eros. Etc. etc. (Vedeți ce frază bună de revistele cu ștaif mi-a ieșit? Așa merit să pățesc, dacă vreau să fac pe deșteptul despre un domeniu mai degrabă ghidat nu de intelect, ci de instinct. Instinct artistic, sigur, ca să continuăm excursul filosoficos...)

Cîndva m-am nimerit în proximitatea unui șofer fără prea multă școală ori pregătire specială. Omul cînta la o chitară electrică imprumutată, așa cum puținii de pe-aici izbutesc. (George Baicea reușește; iar George a fost nițică vreme funcționar vama!) Pe-atunci, la mijlocul anilor '70, să duci la noi viață de rocker era o provocare și-o baftă. „Nu, tătucu, n-am de gînd să stau la cheremul oricărui dobitoc, doar ca să-mi fac meseria! Ca șofer, pot să trec de la basculantă la IMS. Dar chitarist, trebuie să fac pe placul tuturor timpilor! Am eu ochi de lichea?” Mă-ntreb și azi dacă albastrul cu nuanțe verzi, de-o limpezime misterioasă, exprima o conștiință de sine exagerată – sau ce?

Codul bunelor maniere pe bloguri

O insignă de șerif cu inscripția „Civilitate impusă” și șapte reguli simple de comportament pe bloguri au stîrnit discuții fără sfîrșit: este sau nu este nevoie de un cod deontologic al blogurilor?

Mădălina Cocea

Totul a pornit de la amenințările cu moartea primite de o cunoscută autoare de cărți din domeniul tehnologiei. În ceea ce a ajuns să fie cunoscut drept „Cazul Kathy Sierra”, blogul autoarei a fost inundat de comentarii violente, cu tentă sexuală sau extrem de ofensatoare, printre care și câteva amenințări cu moartea.

De aici a plecat propunerea ca bloggerii să aibă un cod deontologic, la care să adere în mod voluntar și care să împiedice situații asemănătoare. Ideea i-a aparținut lui Tim O'Reilly, blogger și unul dintre cei mai importanți editori de carte informativă din lume.

În România, problema fusese pusă pe tapet în mod voluntar înainte: încă din luna noiembrie, Iulian Comănescu își întreba cititorii „Ce ziceți de un cod de bune practici pentru bloguri?”.

Părerile, și în America, și în România, au fost mai mult decît împărțite.

„Să nu mărturisesc și strîmb”

Românii vor standarde aproape jurnalistice pentru bloguri: informația să fie „pe cît posibil” verificată sau, în cazul în care este un zvon, să fie prezentată ca atare. Acuzațiile trebuie susținute de fapte, și – așa cum ar face orice jurnalist – bloggerul trebuie să contacteze persoana incriminată pentru a-i oferi ocazia de a-și prezenta opinia sau poziția. Atacurile la persoană sînt descurajate, la fel cum sînt descurajate violența de limbaj, obscenitatea, ura personală și... „certurile din subsolul posturilor”. Codul mai prevede că însemnările vor prezenta sursele unor materiale preluate, dar și că își pot proteja sursele în anumite condiții. Ultimul paragraf lasă loc la numeroase interpretări: „Acest blog își rezervă dreptul de a opri reacțiile despre care consideră că alterează logica discuției din subsolul postului, ca și cele care i se par formulate numai pentru sporirea numărului de linkuri ale celui care le postează”.

Codul propus de o parte a bloggerilor americani diferă chiar și în intenții: nu urmărește în nici un fel să transforme blogurile de informație în produse jurnalistice, ci doar într-un spațiu al exprimării civilității. Codul ar urma să fie asumat prin afișarea pe blog a unei insigne de șerif cu inscripția „Civilitate impusă”.

„Nu vom spune nimic online din ceea ce nu i-am spus personal cuiva”; „În cazul unor neînțelegeri, vom încerca să răspundem în privat persoanei respective”; „Cînd cineva este atacat pe nedrept, luăm poziție” – acestea sînt cîteva dintre regulile promovate de Tim O'Reilly. Setul de principii propus mai include asumarea responsabilității autorului pentru tot ceea ce apare pe blogul respectiv, inclusiv comentariile – și implicit posibilitatea de a șterge conținutul definit ca „inacceptabil” (definiție care, iarăși, se judecă de la caz la caz). Alte două prevederi sînt extrem de contestate: nu se admit comentarii anonime și este refuzat dialogul cu cei care nu poartă o discuție constructivă în comentarii.

Regulile sînt inspirate din modelul de comportament al unei comunități feminine de bloguri – BlogHer.

O formă rafinată de cenzură

Ambele inițiative au fost la fel de disputate în lumea blogosferei, care s-a împărțit în două tabere. Cele mai frecvente acuze aduse „codului de bune

practici” din România se referă la faptul că acesta ar încuraja cenzura, în special în ceea ce privește eliminarea „discriminărilor de orice tip” sau a „violentei de limbaj”. La fel, a fost puternic criticată subiectivitatea și ambiguitatea prevederilor conform cărora bloggerii pot suprima „reacțiile despre care consideră că alterează logica discuției”.

De cealaltă parte a lumii, deși principiile enumerate nu au prevederi atît de stricte precum verificarea surselor sau descurajarea atacului la persoană, codul este puternic criticat pentru că aduce atingere unor valori fundamentale, precum dreptul la liberă exprimare. Jeff Jarvis, printre altele editorialist la „The Guardian”, atrage atenția asupra pericolului ca autorii unui site care permite interacțiunea (forumurile, de exemplu) să fie trași la răspundere pentru ceea ce alții scriu pe ele – or aceasta este deja o bătălie cîștigată în fața legislației americane. Mai mult, se pune problema că existența unui astfel de cod ar presupune și înființarea unei autorități care să vegheze la respectarea acestuia și să impună apoi eventuale sancțiuni pentru nerespectare.

Ambele discuții s-au stins deocamdată, cea de pe continentul american cu mărturisirea inițiatorului că încă are de lucru la un document care să fie potrivit unui mediu atît de divers cum este blogosfera. În schimb, în fiecare săptămînă continuă să apară semne de întrebare legate de eticheta comunicării pe Internet. Discuția continuă.

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ SE ASCULTĂ PE:

www.supliment.polirom.ro/radio.aspx

O emisiune de George Onofre și Anca Baraboi

CEEA CE NE
DESPARTE

Epistolarul
de la Hanu lui Manuc

EXCURSIE ÎN LATRINA LUI JOYCE

Our funnuminal world – cinema la mine-acasă

Dragă Vasile, te întrebai în ultima ta epistolă care va fi următoarea stație a poștalionului nostru... Sper să te iau prin surprindere când voi da într-o parte perdelele prăfuite și voi pune piciorul pe străzile desfundate ale Bucureștilor. În 1909, James Joyce bătea palma cu patru afaceriști din Trieste (Antonio Machnich, Giovanni Rebez, Giuseppe Caris și Francesco Caris), posesori a două cinematografe din orașul lui Svevo, dar și ai unui aflat... pe strada Doamnei (da, chiar lângă redacția noastră), în București. Afacerea cinematografului Volta a eșuat lamentabil câteva luni mai târziu, însă ne putem mindri cu faptul că Jim a fost co-proprietarul primei săli destinate proiecției cinematografice din Valachia.

Bogdan-Alexandru Stănescu

Trebuie să-ți mărturisesc că admirația mea față de Jim s-a transformat în iubire abia după ce l-am citit corespondența.

Da, aceea abreviată și plină de pudoare... Iată ce mă amuză în momentul de față: plecarea lui Joyce la Dublin, unde urma să deschidă primul cinematograful din acel oraș, coincide cu cea mai aprigă păruială dintre el și Nora, divină cameristă... Ce s-a întâmplat? Nimic mai mult decât faptul că, întâlnind un fost coleg, Joyce a plecat urechea la anumite insinuări, cum că prea iubita soție ar fi șters praful de pe gardurile dublineze cu anumii bărbați, ba chiar în perioada în care scriitorul îi făcea curte asiduă. Zvonurile s-au dovedit (dovedit? Se poate dovedi ceva în domeniul asta? După cum spune vorba aceea gălănească, trei lucruri nu lasă urme...) lipsite de teame, fapt ce a provocat o avalanșă de scrisori inflăcărâte din partea temporar mitocanului Joyce. Iată cum sună una dintre ele: „De azi mi te închipui frecându-ți pizza în toaletă. În ce fel o faci? Te sprijini de perete, cu mina în chiloți sau stai pe vecu, cu fustele ridicate și mina vîrtă prin șiflul chiloților? Oare treaba asta îți dă chef să te caci? Nu-mi pot

imagina cum o faci... Îți vine în timp ce te caci sau îți dai drumul?”. Cam așa își cerea iertare autorul *Oamenilor din Dublin!*

Acum înțelegi de ce îl iubesc pe Joyce? Poate obsesiile sale scatologice din corespondența privată te vor duce cu gândul la incendiarul pasaj al lecturii ziarului din *Ulise*. Dar, ca să nu uit, sint convins că Nabokov mi-ar disprețui preocupările acestea detectiviste, dat fiind că nu prea ia în seamă informația că 16 iunie 1904 este ziua în care Joyce a cunoscut-o pe Nora Barnacle. Eu n-aș neglija treaba asta nici în ruptul capului: povestea de iubire a „familiei Joyce” este una dintre cele mai frumoase din istoria literaturii. Poate de aceea ultimele cuvinte ale lui Molly sînt cele care lasă o deschidere „optimistă” romanului, cuvintele care sugerează cercul (în nici un caz nu-l închid), care leagă cererea în căsătorie a lui Bloom de... un continuum al vieții. Ce frumos spune Nabokov – „Da: În dimineața următoare Bloom își va primi micul dejun în pat”.

5 minute mai târziu

Îmi retrag cuvintele. Sînt un idiot. Citez din Nabokov: „în mîntea lui Bloom și în

cartea lui Joyce, tema sexului este continuu întrepătrunsă cu tema latrinei”. Îmi retrag afirmația de mai sus... bătrînul Nabokov e urîș. Încerc să revin la prima epistolă și să-ți amintesc atitudinea ușor superioară a profesorului de literatură în fața studenților americani: pentru voi, ce prindeți literatura după ureche, va fi un șoc să aflați că Dostoievski e un scriitor de mina a doua... Iată-l, însă, prins în fața unor pagini din Joyce (pagini pe care le admir enorm – mă refer la micul dejun servit de Poldy lui Molly, mirosul acela pregnant al gurii femeii de-abia trezite, al oalei de noapte (iarși...), al pantalonșilor ei nu foarte curați, al ciorărilor cu talpa lucioasă): „Veți savura aceste minunate pagini artistice, dintre cele mai mari din întreaga literatură, în care Bloom îi aduce lui Molly masa. Ce frumos scrie omul ăsta”.

De cite ori l-am auzit noi pe Nabokov exclamînd în admirație? Dacă în cazul lui Gogol profesorul se lasă în voia unei superbe „deconstrucții” stilistice, dacă în cazul lui Dostoievski se abandonează în brațele unei miștocăreli savuroase, iată că, pus în fața lui Joyce, nu poate face altceva decât să citească cu voluptate. Să citească... Atitudinea lui Nabokov față de psihanaliză este, dacă ai remarcat, extrem de apropiată de cea a lui Joyce față de Freud...

Am trecut în dimineața asta pe strada Doamnei: pe colț stă un magazin de fițe, unde o pereche de pantaloni costă 3 milioane la reduceri. Ceva mai încolo ar fi un magazin de dulciuri. Apoi un anticariat (n-aș vrea ca pe locul cinematografului Volta să se afle acum un anticariat. Ar fi, cum a spus Dan Sociu într-un anumit context, redundant, și pe gustul domnilor culturii române). Mai că mi-aș

închipui „cinemaul” în locul în care acum tronează o fostă covrigărie, spațiu fantomatic, lipit de o bancă precum vărul tuberculos de umerii puternicii ai unchiului funcționar. De fapt, aberez... Nu știu cum era strada Doamnei în 1909. Ca să răspund „concurșului” tău, ofer și eu o sticlă de Jameson celui cunosător al Bucureștiului vechi ce va depista locul exact al cinematografului Volta.

Am deschis epistola sub semnul unui termen hibrid inventat de Joyce în *Finnegans Wake*: funnuminal... O lume pe jumătate amuzantă, pe jumătate bîntuită de „numinos”; cred că este un termen ce ar descrie perfect Rusia lui Gogol. Nu-i așa? Și dacă așa e, cred că discuția noastră imbecilă, care a dat naștere acestor epistole cel puțin plăcute pentru mine, nu-și mai are sensul – ceea ce ne desparte nu e decît forma (mi vei spune „da, dar forma e totul, mai ales pentru Nabokov”)... , pe cînd vrăjitorul din cei doi este unul și același. Devin din ce în ce mai conștient de treaba asta.

Am început să citec *Scrisorile din Rusia* ale Marchizului de Custine, un

homosexual genial, cu exprimare semi-prețioasă și observație acută, de bijutier. Nu cred că așa fi cumpărat cartea în lipsa acestui dialog. Și tot datorită lui cred că am început să mă transform într-un recitator (or, recitatorul este cititorul adevărat pentru Nabokov): dacă, pînă la sfîrșitul anului, reușesc să recitesc Tolstoi, Dostoievski, Gogol, Joyce, Mann și Kafka, cred că sînt un om ciștigat.

Iartă-mi derapajul prin Bucurescii anului 1909 și prin perindările scatologice ale cuplului Joyce-Bloom (fragmentul de scrisoare este cel mai cuminte pe care l-am putut reproduce – promit să-ți citesc mai mult în particular sau, dacă vrei, să postăm pe blogul tău o integrală *dirty*) și promit ca la epistola următoare să revin prin vreun cătun al maicii Rusie ori poate printre oamenii din Dublin... Mutarea mea depinde enorm de răspunsul tău.

Cu nerăbdare,
Bogdan

James și Nora – Londra, 4 iulie 1931

ARTmania
FESTIVAL
15-17 Iunie 2007
SIBU PIATA MARE

WITHIN TEMPTATION
MY DYING BRIDE
ANATHEMA
THE GATHERING
HAGGARD TAROT
IRIS CARGO
CELELALTE CUVINTE
VIȚA DE VIE

BILETE SE GĂSESC LA
diverCity dol.ro
BILET.RO

WWW.ARTMANIAFESTIVAL.RO

BLATINARI
JURNALUL NATURAL
24-FUN
POWERED BY
DILIMA.RO
METALMAN
SILBETU POPCORN
MAGAZIN
FREEBORN

POEMELE EROTICE ALE LUI BUKOWSKI – TĂLMĂCITE DE SO

Dragostea e un câine venit din iad

CHARLES BUKOWSKI

Descendent literar al lui Henry Miller, Charles Bukowski scrie o proză care, chiar dacă șochează adesea prin vulgaritate, este de o crudă și dezarmantă onestitate. S-a născut în Germania, în Andernach, în 1920. Cind avea doi ani, părinții săi au emigrat în Statele Unite; a crescut și și-a petrecut mare parte din viață în Los Angeles. Împreună cu soția sa, Linda, a locuit apoi în San Pedro, California, unde a murit în 1994, de leucemie. Hank, așa cum îi spuneau prietenii, a fost, după opinia lui Genet și Sartre, „cel mai bun poet din America”. Este printre cei mai citați scriitori americani contemporani, fiind tradus în nenumărate limbi. A scris 32 de volume de poezie, cinci volume de povestiri și patru romane. De același autor: *Ham on Rye*, *Hot Water Music*, *Post Office*, *The Tales of Ordinary Madness*, *Notes of a Dirty Old Man*, *War All the Time*, *Love Is a Dog From Hell*. La Editura Polirom au apărut romanele *Femei* (2003), *De duzină* (2003), *Factotum* (2004) și *Poșta* (2004).

ARGUMENT

În această vară, poemele erotice ale lui Charles Bukowski vor apărea într-un volum ce poartă amprenta unei colaborări inedite: aceea dintre poetul Dan Sociu și artistul plastic Dumitru Gorzo. Sociu a tradus, iar versurile sînt însoțite de desenele contestatului Dumitru Gorzo, atît de „porno”, dar atît de mediatizat. *Ce-a ieșit* veți vedea în cîteva săptămîni. „Suplimentul de cultură” vă prezintă însă, în exclusivitate, o avanpremieră a ceea ce ar putea fi evenimentul editorial al verii. Două pagini interzise cardiacilor. Titlul cărții: *Dragostea e un câine venit din iad*.

Nici iadul

mă aștepta în Volksul ei portocaliu.
cum urcam strada cu 2 baxuri de bere
și o pintă de scotch
a sărit din mașină
și-a început să-mi smulgă sticlele de bere
și să le trîntească de asfalt
apoi mi-a luat pinta de scotch
și-a spart-o și pe aia,
strigînd: ha! deci aveai de gînd s-o-mbeți
cu astea și s-o fuți!
am mers mai departe spre intrarea casei unde
cealaltă femeie mă aștepta la jumătatea scării,
apoi ea a urcat scările-n fugă
și-a lovit-o pe cealaltă cu poșeta, strigînd:
e bărbatul meu! e bărbatul meu!
apoi s-a urcat în Volks
și s-a cărat.
am adus o mătură și strîngeam cioburile cînd
am auzit un huruit
și iată Volksul portocaliu
îndreptîndu-se-n viteză spre mine –
m-am ferit lipindu-mă de zid.
am luat mătura și-am continuat să curăț,
și uite-o pe ea, deodată, lingă mine;
mi-a luat mătura și-a rupt-o-n trei,
a ridicat o sticlă nespărta
și-a aruncat-o prin geamul ușii de la intrare.
cealaltă femeie a urlat dinăuntru:
la dracu, Bukowski, du-te cu ea!

m-am urcat în Volksul portocaliu
și-am plecat împreună.

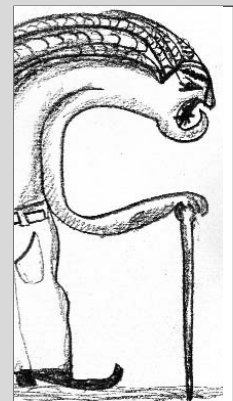

a ieșit din baie cu părul ei roșu ca foc

polițistii vor să merg la secție și să identific
un individ care-a încercat să mă violeze.
iar mi-am pierdut cheia de la mașină.
am o cheie de intrat dar nu și pe-aia care-o
pornește. vor să-mi ia copilul dar n-o să-i las.
Rochelle aproape-a căzut în supradoză
și pe urmă s-a dus la Harry și ăla a pocnit-o.
are coastele fisurate și una dintre ele
i-a străpuns plămîinii. acum e sub o mașinărie.

unde-i pieptenele meu?
al tău e plin de mizerii.

nu ți-am văzut pieptenele,
i-am spus.

SOCIU ȘI ILUSTRATE DE GORZO venit din iad

curvei care mi-a furat poemele

unii spun e-ar trebui să ne ținem departe resentimentele de poezie, să ne ținem abstracti, și au într-un fel dreptate, dar, hiiisuse! doșpe poezii pierdute și nu păstrează copii și ai și picturile mele cele mai bune; e sufocant: vrei să mă distrugi cum vor toți? de ce nu mi-ai luat banii? de obicei asta fac curvele, îmi curăță buzunarele când sînt prăbușit. data viitoare ia-mi mina stîngă sau una de 50\$ dar nu poemele mele: n-oi fi eu Shakespeare dar uneori pur și simplu nu-mi mai ies altele, abstracte sau nu; o să fie mereu bani și curve și bețivi,

pînă-n ultima clipă, pîn-o să cadă și ultima bombă, dar, cum zice Dumnezeu, stînd picior peste picior, Observ că Am făcut mulți poeți dar prea puțină poezie.

B.-A. STĂNESCU

O CARTE SUPERBĂ, EMINAMENTE TRISTĂ...

Ideea acestei cărți, ca orice idee bună, s-a născut la o bere. Și, trebuie spus lucrul asta, s-a născut în mințile lui Dan Sociu. După alte câteva beri a luat amploare și a început să hidrateze sufletele noastre uscate. După alte câteva beri, lui Sociu i-a mai venit o idee: ce-ar fi să-l invităm și pe Gorzo să își bage coada în cazanul nostru erotic. După aceea nu ne-a mai venit nici o idee.

Inițial, era vorba să facem o antologie de poeme erotice, așa, ca să agățăm publicul. La final, după o primă lectură, văd că o să iasă o carte superbă, eminamente (ce tare e cuvîntul asta) tristă... și nu chiar atât de erotică, în ciuda nenumăratelor p... și p.... prezente în paginile volumului. Acum, ce să zic, ne salvează prezența lui Dumitru Gorzo, care mai pune niște sare și piper pe rănile noastre.

Este al doilea volum de poezie apărut în istoria recentă a Bibliotecii Polirom și sper ca odată cu el să punem bazele unei tradiții „poetice” a colecției, măcar așa, cu o carte pe an, născută la o bere...

DUMITRU GORZO

„NE HOLBĂM TOȚI, ALEGE SOCIU ȘI GATA!”

Desene făcute în grabă, un fel de scriere, altfel de scriere. Dicleu automat. A foră în creier, a-l obliga să imagineze, să scoată lucruri, ca și cum le-ar elibera. Urmezi un fir: cînd conștient, cînd fără să-ți dai seama, uneori fără să vrei. Apoi descoperi că era acolo tot timpul.

Lumea e făcută din bucăți, bucățile pe care tocmai le văd, altele depuse undeva în niște celule, creierule-zgîrcitule, mai intuim, mai bănuim cîte ceva, puțin mixaj, teroarea celor cîteva zeci de foi albe, mai fac încă trei etc., linia, ține-te de ea, ține-o, merg după stea și iar e zi și iar e noapte, la fel ca fețele care tot apar și dispar, uneori trebuie să fac eforturi să mi le amintesc pe cele de ieri, o! creierule-zgîrcitule, apoi lucrurile iau diverse turnuri și nu mai sînt la fel sau nu mai sînt deloc, la urmă, la care urmă, că încă nu-i, îți zici că da, desenele rămîn; că voila!: se depozitează lucruri, s-a notat, e aici tot și cînd colo... canci! S-au schimbat odată cu tine. Și îmi imaginez că poate ar fi neplăcut să se schimbe înaintea ta, da' ți-ar plăcea să schimbe lumea măcar așa, puțin – ți le imaginezi ca pe niște undițe cînd ești rău, ca pe niște mesaje în sticlă, ca mesaje în balon, după care spui *aman!*, nu e cazul să gîndești așa, poate că o să rezoneze doar vreo trei, da' o să rezoneze careva, că m-am săturat să rezoneze numa' univर्सul și cu mine.

Apare Bukowski la fix și zici „frate, hai să vedem, intrăm amîndoi în grămada de desene, în grămada de texte!”, zici „hai să ne prefacem că tu nu desenezi, hai să ne prefacem că eu nu scriu, de fapt eu nici nu scriu, ne holbăm toți, alege Sociu și gata!”.

DAN SOCIU

BUKOWSKI DISPREȚUIA FĂCĂTORII DE SENSURI

Bukowski este cel mai vîndut, citit și imitat poet american. *That's a fact.* Și cum poezia americană nu a avut egal în secolul XX, putem spune că Bukowski este cel mai important poet al secolului XX. Pentru unii, afirmația asta sună a blasfemie – totuși, Eliot, Celan etc... Repet: cel mai citit, vîndut și imitat. Există și alte criterii pentru a stabili valoarea unui poet? În altă lume, poate. *But we are born into this...*

E foarte greu să faci o antologie din cele peste 30 de volume de poezie ale lui Bukowski, îți pare rău pentru fiecare text pe care trebuie să-l dai la o parte. E ca și cum ai sta la căpătiul unui muribund care-și povestește viața – cu umor și farmec – și l-ai asculta pe sărite, ca și cum ai tot intra și ieși ca neșimțitu' din cameră... Și e păcat, pentru că, deși viziunea lui asupra lumii nu e deloc una dulce, la capătul poveștii descoperi o importantă lecție de supraviețuire. Să nu-ți pierzi niciodată mîndria, fiindcă e singurul lucru pe care-l ai cu adevărat. Cam așa e mesajul, dacă e chiar vorba de vreun mesaj. Bukowski disprețuia scriitorii care vor să dea impresia că au ceva esențial de spus umanității, făcătorii de sensuri. Dar la fel de mult îi disprețuia pe făcătorii de nonsens, de obscuritate. Scria foarte clar, în limbajul tuturor, deși era un singuratic. Și scria în primul rînd ca să-și răzbune rătăcirile, viața lui futută rău încă din copilărie. Probabil de asta are atîția fani – exact atîția cîte vieți future...

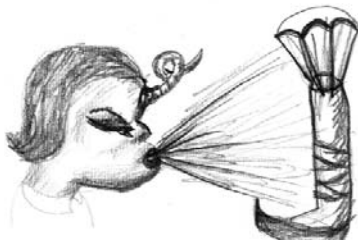

focul și-a spus

desigur

conform unor studii științifice durează 325 de ani pînă cînd moare și ultima celulă din creier.

acu-mi dau seama că majoritatea gagicilor pe care le-am cunoscut m-au mințit în privința vârstei lor.

PALINDROMAN

Serban FOARȚĂ

Roșul ușor e rozul iluzor

(Continuare din numărul trecut)

Vasile Elisav se ridică, dînd s-o ia spre usa uretrei lui de-o șchioapă, ce debușă în coridorul blocului, obscur: *la porte cochère*, cum o numea, în deriziune, dumnealui.

— Unde vă duceți, dom profesor, îl întreabă amfitrioana.
— La mine în apartament, de unde mă întorc îndată cu cărțile lui Julius și Remy, din care vreau să vă citez câteva pagini.

— De ce, îl întreabă aceeași.
— Ca să mă credeți și altminteri decît așa, pe veresie.
— Vă credem, nu-i nevoie să vă duceți, hotărî gazda pentru amîndouă.
— De altfel, ați putea-o face și mai pe urmă: nu-i așa tîrziu, adăugă, „din burta”, Carmen, adică fără să consulte măcar un singur cronometru. Nici n-a trecut de miezul nopții.

— Am nostalgia vechilor clepsidre, se trezi monologînd Vasile.
— Ca și Borges, completă, pe gînduri, Nora.
— Jorge Luis, întreabă în ironie (sau, poate, dintr-un simplu reflex), studenta Carmen.
— Mai știi și altul, zise Nora, persiflînd-o pe colega ei.

— Nu, dar am uitat bucata-n care acesta scrie că-i sint dragi cărțile, hărțile și nisiparnițele din suta optsprezece, spuse, nu fără afectare, Carmen.

— De cînd, o întreabă amica Nora, îi spui tu *nisiparniță*, clepsidrei?!
— De cînd m-am dumirit, răspunde Carmen, că funcționează cu nisip, iar nu cu apă, ca în antichitate; cînd aceste gingașe obiecte erau de-a binelea „ornice acutice”, adică niște *Wasserrhren*, iar nu, ca mai încoace, cu nisip, alias *Sanduhren/sablbers*.

După acest răspuns de nota 10 (zece), Carmen Carpen vru să știe cît e ceasul, dar Nora Aron îi aminti că, anterior, chiar ea-i spusese lui Vasile Elisav, fără a consulta vreun cronometru, că: „Nici n-a trecut de miezul nopții”.

— I-ai spus-o, pur și simplu, „din burta”, cum se zice, sau, mai distins, „după ureche”.
— Dar și copiii, spuse Vasile Elisav, se fac, deocamdată, tot din burta (cu o excepție, poate: a Pruncului divin, — carele, după Breviarul maronit, va fi fost conceput „per aurem”, auricular...); din burta, așadar, ceea ce face ca pîntecul unei gravide să se bombeze, zi de zi, ca jumătatea inferioară a clepsidrei. Nu mai e cazul să adaug, cred, cum se numește orificiul prin care cern sau curg aceste fire de nisip sau stropi de apă care sînt fetele și feții, cînd se nasc...
— Sint sigură-sigurisimă, dom profesor, zise, în zeflemea, Nora Aron, că fraza ultimă, pe care tocmai ați rostit-o, se termină prin puncte de suspensie.

— Care, nu pierdeți ocazia Carmen Carpen, figurează, pentru dumneavoastră, picuri de apă sau grăunțe de nisip.
— Cu corectivul, zise Vasile Elisav, că o clepsidră are două burți; ca furnicile care, pe lîngă stomacul propriu-zis, mai au unul, denumit „social”, ceea ce le în-găduie să practice trofilaxia.

Profilaxia, vreți să spuneți, îl corectă Nora Aron.
— Regret, draga mea Nora, dar ai cam dat-o-n bară, zise (nu fără, vorba lui Bacovia, „o indignare grațioasă”) Carpen Carmen. Domnul profesor Elisav Vasile se refera la faptul că „Les fourmis se nourrissent entre elles, cela s'appelle la *Trophilaxie*.”

— Pe-asta de unde ai mai scos-o, făcu Nora.
— Din computer, zise Carmen, de pe Google; ca să continue numaidecît: „Elle [este vorba de furnică, n.m.] régurgite sa nourriture ou sa boisson pour la donner à l'autre.”

— E, într-un fel, principiul Insuși al sărutului, adăugă profesorul Vasile, punînd accentul pe cuvîntul ultim. Iată de ce acele puncte de suspensie, iubită Carmen, figurează pentru mine, pe lîngă „picuri de apă sau grăunțe de nisip”, furnici, furnici, furnici... În rest, clepsidra este, în principiu, etanșă și ranversabilă *ad libitum*. E pentru ce am nostalgia ei.

— Vă înțeleg, îl aprobă, cu perspicacitate, gazda: clepsidra e, și ea, un palindrom, un du-te-veno fără evoluție... Am una în bucătărie, cu zarful de alamă cam col-ct, dar capabilă, în continuare, să măsoare timpul ideal de fierbere a unui ou.

(Continuarea în numărul următor)

Proza „mizerabilistă” și pariul ei metafizic

Romanul *Mirii nemuririi* trebuie să ocupe un loc însemnat în opera lui Radu Aldulescu așa cum e ea cunoscută pînă acum. Autorul a conștientizat acest lucru, fapt arătat chiar de alegerea titlului, pe care unii și alții ar fi vrut-o mai inspirată. Dar titlul e bun, pentru că sugerează o dimensiune simbolică pe care primele romane, burlesc-fantasticul *Îngerul încălecat* sau expresiv-picarescul *Amantul Colivăresei*, o ocoleau. Și totuși, cu puțină atenție, se poate observa că atît *Istoria eroilor unui ținut de verdeață și răcoare*, cît și, nu mai puțin, *Proorocii Ierusalimului* semnaleză, chiar și la modul ironic, existența unui Text precedent, a unei Istorii pe care eroii, la fel de „pitoarești” și de „mizerabili” ca întotdeauna în proza acestui important scriitor, o repetă în mod mai mult sau mai puțin înconștient.

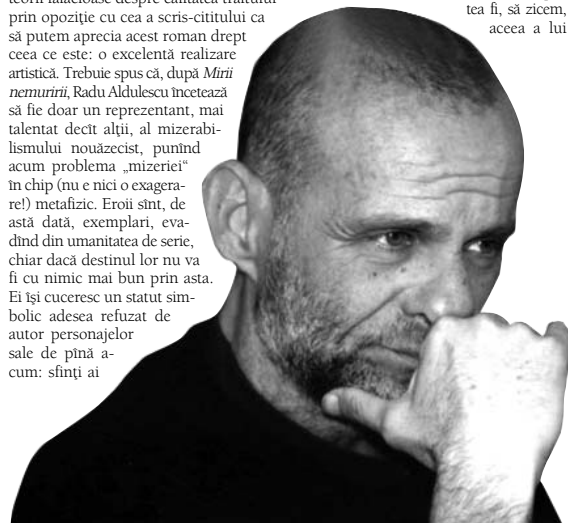
Doris Mironescu

Mirii nemuririi este un roman care, vorbind cu religiozitate despre viață, face din asta literatură adevărată. Nu o literatură *terre-à-terre*, nu o comentariu la firul ierbii, fără perspectivă și lipsit de înțelegerea sintetică a tabloului de ansamblu al prozei, cum recomandă unii comentatori, mai nou. Nu e nevoie să inventăm teorii falacioase despre calitatea trăitului prin opoziție cu cea a scris-cititului ca să putem aprecia acest roman drept ceea ce este: o excelentă realizare artistică. Trebuie spus că, după *Mirii nemuririi*, Radu Aldulescu încetează să fie doar un reprezentant, mai talentat decît alții, al mizerabilismului nouăzecist, punînd acum problema „mizeriei” în chip (nu e nici o exagerare!) metafizic. Eroii sînt, de astă dată, exemplari, evadînd din umanitatea de serie, chiar dacă destinul lor nu va fi cu nimic mai bun prin asta. Ei își cuceresc un statut simbolic adesea refuzat de autor personajelor sale de pînă acum: sfinți ai

deposedării, consacrați tocmai prin mizeria pe care ajung s-o trăiască.

Vocația spirituală („un ce creștin ireductibil”) a scrierului lui Aldulescu a fost identificată mai demult de către Tania Radu în romanul *Proorocii Ierusalimului*, bineînțeles, dincolo de trimiteră, înșelătoare, din titlu. Care este istoria biblică folosită drept palimpsest în cazul romanului publicat anul trecut la Cartea

Românească? Ar putea fi, să zicem, aceea a lui

Iona, adică povestea prorocului care își refuză vocația și e silit de Insuși Dumnezeu să și-o asume, după grele încercări. Nu altceva se petrece cu Rafael Ogrinjan, pedagog-supraveghetor la Școala Specială numărul 2, dar mai ales cu „mireasa” lui, Mirela Dogaru, fostă bucătăreașă la șantierul bulevardului „Victoria Socialismului” și pe urmă șomeră și cu doi copii din flori.

Amîndoi se chinuie să se salte din nevoie, Rafael căuțind slujbe care s-l înalțe de la condiția de păzitor de copii care au porniri deviante la aceea, mai nobilă, de ziarist de opoziție la începutul anilor '90, în vreme ce Mirela vinează iluzia unui cămin alături de bărbați care nu se vor căsători cu ea niciodată, dar îi vor turna copii nelegitimi. Ambii încercă, deci, să scape de sărăcie, crezînd că pentru ei sînt posibile bunăstarea, confortul, împlinirea. Însă „mintuirea” nu are cum să apară, fericirea nu e dată nici de militantisul anti-iliescian al lui Rafael la ziarul „Blocada”, nici de perspectiva plecării la muncă în Italia sau Austria pentru femeie. Între timp, însă, cei doi s-au găsit unul pe altul și, totodată, o liniște compactă a înlocuit aspirațiile lor spre un „mai bine” nebulos. Ultimele pagini arată că ei și-au pătruns destinul și au început să-l iubească cu o devoțiune mai puternică decît orice speranță. Bărbatul predică dostoevskian, dar perfect plauzibil, într-o bodegă din parcul IOR: „dacă vrei într-adevăr să mă ascuți și să mă crezi, este într-adevăr o cruce, și crucea aia ești tu. D-ai spus că-i nevăzută și d-ai-ați este atît de greu”. Femeia renunță, categoric, la afectele materne și la supunerea față de morala divină a tuncii cînd e nevoită să-și vîndă copilul, printr-o adopție ilegală, unor francezi: „Mi-rela se uita iar pe fereastră, la obrazul ei împietrit pe care se zîmneau lacrimile, reflectîndu-se pe cerul împintit de fumul termocentralei. Și inima parcă i se împietrise. De-acum, n-ar mai avea pentru ce să plîngă”. „Mirii nemuririi” nu beneficiază de o nuntă în cer, decît poate prin aceea că nu se iau cu cununie. Pe ei îi aduce laolaltă vocația puternică a suferinței, harul mizeriei.

Eroii sînt umbre străvezii, tricksteri goi de identitate

Ca și în momentul apariției lui Céline în Franța anilor '30, genul proximal imediat

SEMNAL

Alin Buzărin, *Raport de conerere*. Cit se întinde plapuma sportului?, prefață de Ovidiu Ioanitoaia, colecția „Ego. Publicistică”, Editura Polirom, 296 de pagini, 19,95 lei

Alin Buzărin aruncă o privire dincolo de arena sportivă, de ambițiile și de setea de performanță a protagoniștilor acestora, evocînd „felii de viață” ale oamenilor ce se ascund în spatele statutului de vedetă. Sportul relaționează cu politica, cu societatea în general, tinzînd uneori să devină artă, iar în cele mai multe cazuri, este tangent emoției. Volumul evocă portrete ale marilor sportivi din viața competițională autohtonă și internațională de acum și dintotdeauna, deapănă nostalgia amintirii ale unor vremuri apuse, creionează discret metehnele peisajului sportiv și social actual.

Din cuprins: Tara neagră a lui Ionuț Alb • Mareașul la peluza • PSD în Grupa Mondială • Dosarele arenelor • A unsprezecea prioritate • Virtuozul și patria lui • Fotbalul privat de stat • Idi Amin Mitică

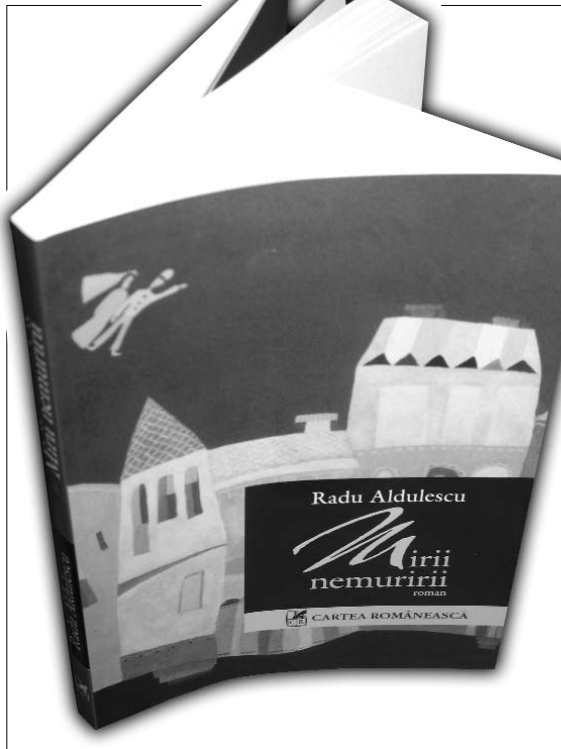
Cristian Geambașu, *Dincolo de scor*. Despre emoția din spatele tabelii, prefață de Cătălin Tolontan, colecția „Ego. Publicistică”, Editura Polirom, 280 de pagini, 19,95 lei

„În cele aproximativ 250 de pagini ale cărții, apar figuri de eroi și anteroi, de mari campioni și pseudocampioni, de oameni care au stimulat progresul și de indivizi care s-au străduit să-l stopeze. Editorialele selectate, al căror gen literar văzută de la eseu la scriere și de la interviu la teatru (foarte) scurt, sînt unite așadar de semnificația evenimentului, puțînd fi citite făcînd abstracție de ordinea cronologică a apariției. Am ținut seama totuși de faptul că un articol, fie el și de opinie, dintr-un cotidian sportiv are un grad înalt de perisabilitate și am selectat materiale despre care mi place să cred că nu sînt atinse de această nemiloasă boală.” (Cristian Geambașu)

Din cuprins: Nadia și Colosul din Rodos • Martina e tot cool • Chetă pentru Mutu • Viriștul Pipera • Ideologul Mircea Lucescu • Înălțimea sa, fotbalistul • The Sunday Banel • Na, na de la UEFA! • Touchdown Liverpool! • Gimnaste cu greutate

recunoscut scrierilor lui Radu Aldulescu a fost naturalismul, cu observația imediată că era vorba de un tip cu totul special de naturalism, cu o mult mai cruntă, mai neagră și mai lirică amprentă decât aceea zolista. Esențială, la el, este orchestrarea stilului „indirect liber”, care permite, după cum s-a tot observat, amestecul de discursuri aparținând personajelor dar și „autorului” (folosesc această denotație pentru a sublinia existența unei perspective aparte, ordonatoare, din avion, pe care o permite această instanță textuală). Or, în acest roman cel puțin, spre deosebire de altele, unde partitura „autorului” se plasa la nivelul evaluării morale, sensul pe care îl dau intervențiile auctoriale pare a fi mai degrabă unul spiritual. De urmărit, spre exemplu, felul în care relatează senzațiilor chinezești ale Mirelei într-un moment de prostrăție capătă o conotație religioasă, datorată nu doar gândului bisericos al femeii, ci unei voci învâluitoare, care vine de sus: „N-avea decît să stea întinsă în pat și să creadă din toată ființa ei că nu se mai termină, măcar că toate se termină odată și-odată și reîncep de fiecare dată, ca să te hătuiască și să te chinuie neîncetat, secundă de secundă, zi și noapte, păi, ce-ar fi însemnat pentru ea, acum, doi copii și fără bărbat, și fără slujbă, singură pe lume și străină, rătăcind pe străzi, printre ghetourile astea de blocuri, ca prin grădina raiului, ocolind ispitele și călcînd în ele, singură, singurică prin Valea asta a Plingerii care curge prin tine și se termină doar pentru a începe iarăși și iarăși”. Visările disperate ale Mirelei capătă corecții „transcendente”, care le așază în adevărata lor lumină: mizeria este beatitudine, blocurile din cartier sînt flori în grădina raiului.

Astfel de pasaje, nu puține în carte, mă îndreptătesc să afirm că acest din urmă roman al lui Radu Aldulescu este și cel mai bine ținut în mîna de către autor, semnificațiile fiindu-i controlate aproape la fiecare pagină. Tribulațiile singeroase ale eroilor prin lumea lor vagoabandă nu încetează, același aer de violentă înclăștare vizitează paginile, chiar și atunci cînd violența însăși lipsește. În schimb, semnificația gesturilor acestora este altfel orientată decît în sensul pitorescului moral de la periferie și al eticii naționale. Ajuns ziarist, Rafael Ogrinjan nu renunță la furtișaguri, ba chiar ajunge să fure mobilul lui Zizi, barosarul cartierului, și nu se cedește să răspundă atunci cînd acesta îl sună ca să-i dea de urmă. Îi primește acestuia apelul ca să-și dovedească lui însuși că nu-i pasă de nimic, că nu-i e frică de bătaus, dar mai mult ca să-și proclame o

independență semeată: „Sînt un nemuritor în definitiv. Casa mea și patria mea nu-s în ghetourile astea jegoase. Pe aici sînt în trecere, îmi trag nițel sufletul și mă duc, fără să intru-n vorbă cu toți cretinii”. Traiul la limita de jos a existenței i-a deposedat pe acești oameni de toate: proprietate, afecțiune, spaimă, respect față de morală. Și, făcînd asta, i-a transformat în niște umbre străvezii, în *tricksters* goi de identitate, locuții de un sens mai puternic, care lor le scapă. Doar sufletul, ficțiune goală în absența unei conștiințe morale, subzistă în curile devastate ale lui Rafael și al Mirelei.

Romanul lui Aldulescu ajunge să exprime un lucru simplu și grav: anume că individul este ceva fără să-și propună să fie nimic, fără ca asta să presupună din partea lui implicare existențială, dorința de a face ceva, de a realiza un proiect vital. „Crucea-i în om și-i chiar omul, și orice ar povesti omul despre el însuși nu se compară și nu poate întrece greutatea crucii” – este o afirmație a lui Rafael

care servește drept stindard acestei cărți. Orice ar crede omul despre el însuși, orice ar povesti, suferința căreia nu-i poate da nici un nume îl va califica, abia ea, cu adevărat în cursa vieții. De aceea Mirela și Rafael planează, în zbor străveziu, deasupra cerului opac al acestei cărți (foarte inspirată ilustrația copertei, aparținînd pictorului Sorin Oținjac!), cu toate că n-au nimic epopeic sau angelic în firea lor.

Însă ei sînt demonstrația faptului că sufletul există – o demonstrație paradoxală, un fel de pariu metafizic pe care Radu Aldulescu îl duce pînă la capăt cu încredințare și inteligență.

» **Radu Aldulescu, Mirii nemuririi, colecția „Proză”, Editura Cartea Românească, 2006**

CREPUSCUL CIVIL DE DIMINEAȚĂ

Emil BRUMARU

Scrisoare veche

Cînd m-am conectat cu universul erotic și nevrotic... mai din părți!; nu era nimal! Tocmai povestisem cum a fost cu tipa aia de la legătoria, dar mi-am amintit mai bine. Dînsa era cam complexată, că făcuse doar liceul și muncea la o treabă de căcat, făcea pachete! Se încurca în aște și sfori și se enerva că nu era studentă la fix, și de aceea se ocupa cu colecționarea poeziilor la ferenea, da' era și sentimentală... Să vezi de ce am luat-o pe străzi pustii... După ce-i băusem și banii pentru al doilea pantof, nu! că ea vrea la cel mai mișto bar, la Hotelul Moldova, acum fiind rîndul meu să plătesc. Și acolo, numai ce ne-am prelins pe scaune (era lungă și slabă ca picătura!), nici n-am comandat o țarie, că vine un tip haios și tatuat la-ncheieturi, și se așază lîngă dînsa, și-mi dau seama că sînt intimi, și mai vine încă unul cu care tot era intimă, că vorbeau de întîmplări trecute, de nici nu mai existam... mă camuflaseră dobitocii total. Bine, mă gîndesc, e momentul s-o șterg și zic pardon! mă duc la toaletă, iar indivizii deja mai comandaseră un rînd minus eu, care parcă devenisem fantomă... și tipa băga surisuri largi și mereu se sprijinea de fiecare cu mînuța ei caldă, contractilă, că deja filma cam bețuț, musca naibii, și ridea cu umezeli la buze, și strungăreață la dinți, și am zis iar pardon! și am intrat în toaletă, dar n-am putut să vărs, deși m-am străduit cuvințios, cu un deget în gît, apoi cu două, și cînd am ieșit m-am uitat atent la ea, și acum hohotea de se beleau toți din bar la kaștoakă, deci n-au observat cînd am luat-o fuga-fugața pe scări (da' plătisem rîndul meu, numai că ea-și consumase pantofii!) și m-am plimbat mult pe străzi pustii ca să nu ajung mucilaginos acasă... Așa a

fost, de fapt, degeaba a zis că-s tont și zevzec, era supărată că și-a pillat pantofii cu mine... Nu prea pricep de ce ți-am povestit, sînt mai multe și mărunte de spus, și dulci și amare... Ieri am recitit ceva din Nichita Stănescu și azi, culmea! pe la cinci, tot Nichita am recitit, se pare că de abia acum îl „descopăr” cu adevărat! Sfîșierea lui de viu, durerea că iubită i-a plecat în țări străine, l-a lăsat, ce mai... Tu tot cu fustalană aia neagră bîntuie? N-am mai răsfodit cărți cu povești, nici altceva, am așteptat și m-am perpelit la televizor ca timpului... M-am apucat de Cărtărescu și, mort-copt, vreau să parcurg cele două volume ale *Orbiturului*, non-stop, că primul l-am citit cînd a apărut dar l-am uitat, așa că acum o iau de la început, e formidabil tipul asta, o să umfle Nobelul la adînci bătrînețe! Cred că observi cît de cuminte scriu, nu te mai hărțuiesc, s-o facă alții, nu te mai agresez, te trimit la doctori să te controlezi, e nevoie, simt! E aici o căldură provincială... mă gîndesc cum stai tu și faci bălți de transpirație, și-ți cad picături din subșori, și-ți plînge tot corpul, și-ți plîng gîndurile, și-ți plînge ceva prin sînge, plînge, plînge... Cică să iau să scriu tot ce-mi trece prin cap! Păi tu nu pricepi ce-mi trece mie prin cap, dacă mă îmbie careva? Și nu oricine, ci tu? Nu-ți dai seama că mă amuză să te am de meduză? Închei, că mă înclai iarăși în nerușinări, în măscări, în cuvinte fără vîmte, de râmii ditamai goală și-ntr-o dulce halandală, ceea ce nu-i de ici de colo! Și-o să vedem noi cum o să-mi duci tu dorul, cu răzorul nestropit de cel mai duios hobbyt! Te pup, frust, în infinituri ondulate pe la spate...

SEMNAL

Alexandru Vakulovski, *Bong*, ediție cartonată, colecția „Ego. Proză”, Editura Polirom, 384 de pagini, 29.95 lei

În noul roman al lui Alexandru Vakulovski se țese o lume dezabuzată, în care speranțele mor înainte de a se naște, o lume în care dragostea pentru o altfel de „Lolita” e ucisă, lent, de neputință, iar prietenii se leagă tot în jurul neputinței. Așa cum ne-a obișnuit, Vakulovski vorbește despre un anume fel de ratare, în starea ei pură, o ratare pentru care nu personajele sînt vinovate, ci lumea din jurul lor. Și aici, ca și în volumele precedente, naratorul e conștient de propria-i distrugere, dar incapabil de a i se împotrivi.

„Prin grila furiei poate fi justificat limbajul lui Alexandru Vakulovski. Duritatea lui este o expresie a furiei față de structurile sofisticate și osificate ale societății.” (Dumitru Crudu)

Salman Rushdie, *Copiii din miez de noapte*, ediție cartonată, traducere și note de Radu Paraschivescu, colecția „Biblioteca Polirom. Seria de autori » Salman Rushdie”, Editura Polirom, 648 de pagini, 44.95 lei

„O epopee comparabilă cu *Toba de tinichea* a lui Günter Grass sau cu *Un veac de singurătate* a lui Garcia Márquez. Ar trebui ca acești copii ai lui Rushdie, orfani ai istoriei, să cucerească lumea. Un roman extravagant, exuberant, disperat.” („The New York Times”)

Romanul *Copiii din miez de noapte* este povestea celor 1001 copii născuți la miezul nopții dintre 14 și 15 august 1947, cînd India își proclamă independența față de Marea Britanie. Toți acești copii sînt înzestrați cu puteri supranaturale, iar romanul urmărește îndepărtate destinele a doi dintre ei: Saleem, fiul nelegitim al unei femei hinduse sărace, și Shiva, singurul moștenitor al unei familii musulmane înstărite, destine care se încrucșează în chip straniu în clipa în care cei doi sînt schimbați la naștere.

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

Cinematograful gol

Țin minte și acum, cu deplină claritate, ziua în care, la cinematograful Pacea din cartierul Militari, am văzut *Imperiul contraatac*, din trilogia *Star Wars*. Era vară, afară o căldură înabușitoare, iar înăuntru, strălucind în întunericul dens, zăpezi nesfârșite pe care Luke Skywalker și-ar fi putut găsi moartea. Sala întreagă își ținea răsuflarea. Zeci de priviri săgețau ecranul, din corpurile îngheșute în scaune, urmărind uimitoarele pereții intergalactice. La sfârșit, eram cu toții inundați de fericire.

Aceasta a fost totuși o excepție: o zi mare, o experiență inițiativă. De obicei, filmele erau mai proste și sălile tot pline, dar ironice. Era bine să fi luat bilet în rândurile din spate, acoperite de platforma etajului superior. Altfel, riscai să fii scuipat de către golani de la balcon, să ți se arunce coji de semințe în cap, să ți se adreseze măscări. Când se apropia ora începerii filmului, un cor de fluieturi o cerea expres, până se lăsa întunericul, întâmpinat cu aplauze. O actriță frumoasă, bună, era înecată, de la început și până la sfârșit, în valuri de observații pofcioase. Un bărbat sportiv, bătaios era în schimb respectat, primit cu simpatie și ovaționat pe parcurs. Nu și un tânăr fără vlagă, obligat să suporte, pe toată durata filmului, disprețul condensat al spectatorilor dimbovițeni.

Cu toate acestea, îmi plăceau. Azi realizez mai bine că aveau ceva franc în comportament și un umor special, bine adaptat la realități. Reacțiile lor, deși deplasate, porneau întotdeauna de la ceva palpabil, de la un simț de frumusețe – sau de ridicol – pe care îl punctau în consecință, spărgându-l cu dinții lor puternici și savurându-l cu toată pofta tinereții. Nu rideau când ar fi trebuit să plîngă

și invers. Îngroșau numai liniile ce veneau dinspre ecran, ca niște critici la prima mână, având numai impresii, nu și capacitatea de a le decanta. Mi-e dor de ei, îmi lipsește acest public golănesc și atașant, bucureștean până-n vârful unghiilor. Am intrat acum o vreme, ziua în amiaza mare, la un film pe Bd. Elisabeta, fost 6 Martie. Trebuia să-mi umplu două ore și am luat bilet la o comedie cu Jim Carrey. Sala – o tristețe. Publicul era format din mine și încă trei rătăciți. Filmul curgea, actorii se străduiau, fața de gumilastic a lui Carrey făcea toți banii... Însă aerul era înghețat, sticlos, fărîmat în câteva risete sparte, disperate. Rîndurile de scaune goale mi-au făcut, literalmente, rău. La *Mall*, stai într-un fotoliu, cu cafeleța în mână, inconjurat de sunetele ieșite din *Dolby System*, într-o relație aproape fizică, directă cu ecranul. Vecinul? Ți-e indiferent. Singur sau într-o sală plină, îți este totuna: ești prins în șuvoiul de imagini, mergi cot la cot cu eroii filmului. Într-un cinematograful vechi, clasic, ai însă nevoie de restul spectatorilor. Fără ei, simți și mai pregnant cât de tare și de incomod e scaunul, cât de sărăcăcioase și vetuste sint acoperă-mintele vișinii ale pereților, cât de chioare sint luminile. Fără o mare de capete mișcate în jurul tău, te simți stinjenit și nesigur, participând la un act ratat, un simulacru încropit cu personajele de pe ecran. Degeaba se zbat ele acolo, degeaba rid eu singur singurele aici, în ultimele rânduri. Totul e fals, putrezit, distrus. Lumea aceea a copilăriei mele, a sălilor de cinematograful pline și empatice, s-a dus...

Cînd am ieșit de la film pe bulevardul Elisabeta, fost 6 Martie, soarele îmi bătea drept în față.

Classic Archives: Julia Varady

Arhivele muzicale video par să fie din ce în ce mai prizeate de amatorii de muzică și nu te poți decît bucura să observi că o colecție cum este cea de DVD-uri, realizată de EMI Classics, a ajuns la al 50-lea disc. Intitulată *Classic Archive*, colecția include filmele unor realizatori de marcă, asemenea lui Christopher Nupen și Bruno Monsiegeon, care domină piața cu remarcabile documentare și concerte filmate ale marilor artiști ai secolului XX. Între ei, volumul 45 al colecției *Classic Archive* îi este dedicat sopranei Julia Varady.

Pentru a-i face un portret cât mai complet, Bruno Monsiegeon include pe DVD-ul intitulat simplu *Julia Varady* trei ipostaze diferite ale sopranei, pentru mulți un exemplu de probitate și perfecțiune muzicală. Cel dintîi îl constituie documentarul *Julia Varady. Cîntecul pasiunii*, realizat în 1998. Cel de-al doilea este un recital filmat la Paris, în ianuarie 1998, cînd Varady era acompaniată la pian de Victoria Postnikova. În program *Wesendonck Lieder* de Wagner și o piesă de Ceaikovski. Cel de-al treilea film, adăugat ca Bonus, este o repetiție, din 1996, a liedului *Fata și Moartea* de Schubert, la pian alîndu-se celebrul Dietrich Fischer-Dieskau, soțul sopranei.

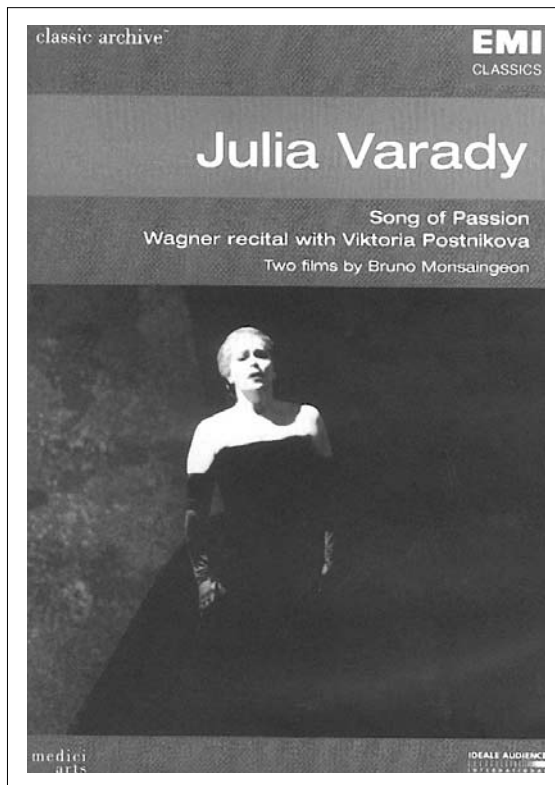
Nu-mi amintesc, și așa vrea să mă înșel, ca Julia Varady să fi fost invitată să cînte în recital sau pentru un master class la București sau la Cluj după 1989. Sau să-i fi fost acordat un doctorat honoris causa de o Academie de Muzică a țării din care a plecat. În filmul lui Monsiegeon, ea povestește simplu că este „născută în România, din părinți unguri, în timpul celui de-al doilea război mondial. Tatăl meu antrena echipa națională de lupte greco-romane. Cînta la vioară... Era o perioadă de privațiuni, dar pentru mine una fericită. De la 7 ani am început să cînt, în grădina. Mama mi-a găsit un profesor, Magda Papp”.

Începuse prin a cînta la vioară, apoi, la 15 ani, profesoara ei îi spunea că are o voce frumoasă și că la Oradea nu are nici un viitor. Și, povestește mai departe Julia Varady în filmul lui Monsiegeon: „La 15 ani am plecat la Cluj, singură, și am început studiile de canto. Școala era într-un colegiu franciscan. În interiorul acelor ziduri groase, pentru noi nu exista decît muzică. Ziua și noaptea nu auzeam decît muzică. Fiecare își studia piesa într-o cameră mică. Absorbam muzica asemenea unui burete. Știam că ea era viața mea. Există un singur magnetofon, Tesla. Dar era minuna însăși. O puteam auzi pe Maria Callas într-o înregistrare live. Sau pe Schwarzkopf sau Fischer-Dieskau, grație căruiam am învățat primele mele lieduri. Vroiam să cînt asemenea lui. După trei ani mi s-a făcut prima propunere de angajament, Profesorul meu de la clasa de operă m-a întrebat dacă mă simțeam gata – eram burșieră și fără bani – pentru un rol mic într-o operă. Și am răspuns: Firește! Primul rol

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Radio Europa Liberă, Praga

mare a fost Liu, în *Turandot*. Apoi, *Così fan tutte*, Micaela, Cherubino...”. La 20 de ani cînta rolul Paminei, din *Flautul fermecat*, minunându-i pe cei care observau că are chiar vîrsta personajului. A urmat o scurtă perioadă de deschidere care îi permitea, în 1968, cum povestește în film, să treacă granița „pentru a merge la Frankfurt, la o audiere pentru Christoph von Dohnany. Ah! *Perfidio!*, de Beethoven, la Opera din Frankfurt. Era 4 decembrie. Era o atmosferă complet necunoscută mie, plină de lumină... Christoph von Dohnany și asistentul lui mi-au spus: sinteți angajată. Am crezut că nu am auzit bine. Era prea simplu, am ajuns, am cîntat și mi s-a spus ca sint angajată pe loc. Mi se deschidea o viață nouă”. Dar se întorcea „acasă, în România”, pentru a realiza că lucrurile nu erau chiar așa de simple, că doar 2-3 cîntărețe, de la București, avuseseră privilegiul de a pleca în străinătate și de a face o carieră.

După amintirile ei: „Sub Ceaușescu, România era total închisă. Eu aparțineam unei minorități, maghiare, și purtam un nume unguresc, Tozser. Și mi s-a spus: «Tu, ca maghiar, cu un nume unguresc, nu vei realiza nimic. Schimbă-ți numele!» Aveam un asemenea simțămînt al dreptății și libertății încît mă simțeam

prost într-un asemenea rol. Mi-am spus, dacă tot sint străină măcar să fiu străină într-o țară străină. Pe lingă o viză de ieșire, era nevoie de o autorizație a secretariatului de partid al operii. Era un funcționar de partid, iubitor de muzică și căruia îi plăceau. El m-a întrebat: Puțeti pleca în chiar această seară? Profesorul meu de canto mi-a spus: «La un minimum de lucruri și du-te». Am îngheșuit o cămașă într-o geantă mică și am plecat chiar în seara respectivă. M-am regăsit în exil, fără a avea nimic cu mine, exceptînd ceea ce învățasem. Voința de a rămîne, de a lucra, de a cînta era atît de mare încît mi-am asumat acest sacrificiu. Nu vroiam nimic altceva decît să cînt”.

Și așa să cînte! Una din vocile cele mai frumoase ale ultimei jumătăți a secolului trecut, Julia Varady regăsea o casă, dacă nu o patrie chiar, la Opera din München. Acolo avea să fie apreciată de dirijori ca Rafael Kubelik și Carl Böhm și să cînte în șapte luni, șapte roluri noi. În 1977, cel la care visase de tînră, bari-tonul Dietrich Fischer-Dieskau, i-a devenit partener de viață și de muzică. Istoria ulterioară, de succes, e în genere cunoscută. Iar pentru cei ce vor să știe mai mult, documentarul lui Monsiegeon e sursa cea mai bună.

Centrul Național al Dansului **recomandă** GOLDEN TULIP

Centrul Național al Dansului – București prezintă

Vineri 25 și sîmbătă 26 mai orele 20:00
Jérôme Bel (1995)

Un spectacol de Jérôme Bel
Cu: Claire Haenni, Cătălina Pălozuelo, Eric Afrégan, Yseult Roch și Frédéric Seguette

Duminică 27 mai orele 20:00
The Last Performance (a lecture) (2004)

Concept și regie: Jérôme Bel
Producție: R. B. Jérôme Bel (Paris)

alternativ 24-FULL Suplimental HotNews

Tragem șapte duble, adică mergem cu tramvaiul vreo 15 metri, pînă spre ieșirea în Ștefan cel Mare. De fiecare dată observ alte amănunte la casele de pe partea dreaptă. Un geam în pătrățele, jaluzele largite, o umbră frumoasă pe casa galbenă, cerul cu tot mai puțini nori.

© Foto: Cristian Coroiu

Am făcut figurație la Cristian Mungiu

Am mai fost pe platourile de filmare – e drept, nu atît de des cît mi-ar fi plăcut –, dar recent am și debutat. Ca figurant, în filmul *4 luni, 3 săptămîni și 2 zile* – prima parte a seriei *Amintiri din Epoca de Aur* de Cristian Mungiu –, care merge la Cannes, în Competiția Oficială. Norocul s-a răzbunat :)), pentru că Nae Caranfil nu m-a chemat să interpretez rolul de ziaristă în *Filantropica*, luînd alte 5-6 tinere să-și joace propriul rol.

Nu-i nimic. Experiența de la Cristi Mungiu a fost interesantă și mi-a făcut poftă de mincare, deși era atît de liniște pe platou și atît de puțină lume încît nu m-am gîndit, să nu se supere Cristi, că e un film atît de serios încît să sară direct în Competiția Oficială de la Cannes. Povestesc acum despre ea, deși s-a petrecut în urmă cu citeva luni și deși i-am anunțat deja pe prieteni că, după ce Wong Kar-wai va vedea filmul lui Mungiu la Cannes, urmează să apară în *In The Mood For Love 2*. (Ei, bineînțeles că glumesc.)

Depoul Victoria, despre care nu știam că există. În spatele Guvernului ești în plină Epocă de Aur, chiar dacă echipa lipsește hîrtii albe peste reclamele de pe tramvaie. „Filmăm” într-un asemenea tramvai. Fata de la costume mi-a dat o geacă roz, un fulgar gri și un rucsac. Pentru că am „pile” la regizor, sînt figurantul cel

© Foto: Cristian Coroiu

Oleg Mutu și cu mine într-o pauză de figar

mai vizibil, deci dacă la premieră n-o să-mi pice invitația din mînă, o să mă pot și vedea.

Sarcina mea e să mă uit pe geam. N-am emoții. Tragem șapte duble, adică mergem cu tramvaiul vreo 15 metri, pînă spre ieșirea în Ștefan cel Mare. De fiecare dată observ alte amănunte la casele de pe partea dreaptă. Un geam în pătrățele, jaluzele largite, o umbră frumoasă pe casa galbenă, cerul cu tot mai puțini nori. Și Cristian Mungiu, și secundul Radu Bărbulescu le văd, dar pe altele, de pildă niște înscrisuri pe gardul depoului, prea actuale, niște termopane sau un aparat de aer condiționat. Directorul de imagine Oleg Mutu e atent să le evite. Ce mă amuză e că de vreo două ori, Cristian Mungiu îmi spune încurajator, ca unei actrițe nesigure: „Ai fost foarte bine”, lucru care nu mă împiedică să nu-i reproșez, tot la băscălie, că nu mi-a explicat rolul. „Stai liniștită, am avut odată o acțiță care trebuia să zică doar: *cum treci de intersecție, e imediat pe dreapta* – dar, ca să-și dea replica, a avut nevoie să știe ce meserie are în film și dacă e maritată.”

Sper că n-o să ajung un figurant ratat

E duminică și pe calendar, și în programul filmărilor. Nu e o zi grea, chiar

FILM

Iulia BLAGA

dacă aveam să aflu pe urmă că s-a stat pînă la 1 noaptea, parțial și din cauza unui cetățean băut și recalcitrant apărut pe platou.

Dar acum sînt încă la filmare și într-o pauză socializez cu colegii de figurație – care stau stingeri deoparte. (Mi-e jenă să mă duc la Anamaria Marinca. Ce să-i spun? „Bună, să știi că eu nu sînt figurantă, numai mă fac. Merg filmările?” M-ar crede? O să spună că sînt spioană și fac reportaje *undercover*, mai ales că e foarte rezervată cu jurnaliștii români. Sînt într-o situație ingrată. Mai bine stau cu grupa mea.) O doamnă între două vîrste îmi mărturisește că a mai jucat în *Modigliani* și încă într-un film al cărui titlu nu-mi spune nimic, și că face figurație și pentru bani, dar și de plăcere.

Mai e un domn – bănuiesc pensionar – care cred că evită plictiseala, agonisind și pentru întreținere, și o fată de liceu care lipsește de la școală cînd are filmele și care îmi spune că, dacă vreau să mă lansez, mă ajută pentru că și-a făcut firmă. De ce nu? Un coleg de-al meu a făcut o pasiune pentru asta. A fost, printre altele, jandarm în *Père Goriot* și un băiat de la calculator în *Chuckie 5*.

Normal că îmi sta cu un cui în creier fraza celebră a lui George Călinescu despre criticii care sînt artiști ratați. Sper că n-o să ajung un figurant ratat. Sau poate că sînt un critic ratat și viitorul meu s-a deschis acum și el e figurația.

Știi ceva? Nu m-ar deranja prea tare. Mereu am zis că e mai mare satisfacția de a fi muncit (orice) la un film decît cea de a scrie despre acel film.

COPYLEFT.RO

Constantin VICĂ

Schimbdecărți

Se iau două imagini: buldozere și tractoare, conduse de tipi fini cu mustață și maieu-plasă, calcă în picioare milioane de dvd-uri și cd-uri. Apoi ne întorcem în timp (nu foarte mult, și anii '50 ai secolului XX sînt buni sau chiar Iranul contemporan) să vedem cărțile arzînd în piața publică. Cineva va dori întotdeauna să închidă accesul la cunoaștere, să pună fiecare individ în cutiuța lui, să-l atomizeze, să-i șteargă din memorie noțiunea de „dar” sau „schimb” și foarte ușor să-l controleze. Nu e vorba neapărat de dictatori, ci uneori de legi votate *corect* într-o societate democratică. Dacă „epurările” comuniste sau naziste au presupus în primul rînd epurarea culturală, în societățile noastre atît de deschise, atît de libere, o justificare *greșită* a proprietății intelectuale are cam aceleași efecte. Există o diferență: în societatea deschisă, cu un singur nivel (societatea rețelei) poți schimba regula jocului. Cum?

Un caz interesant pentru accesul la cunoaștere este cel de *bookcrossing*. O mișcare pornită acum 6 ani, dintr-o idee simplă: ce caută oamenii, ce vor să ofere și să primească? CĂRȚI!. De atunci s-a ajuns (pe site-ul oficial: <http://www.bookcrossing.com>) la jumătate de milion de membri și peste 3 milioane de cărți care se plimbă prin lume. O carte trebuie să stea în circuit, să fie tranzacționată fără drepturi de proprietate. Da, e un paradox,

dar funcționează. Pentru că nu obiectul „carte” interesează, ci conținutul. Suportul e doar un mecanism de transfer. Astfel, putem extrage mai multe dimensiuni sociale ale cunoașterii: vechea paradigmă a bibliotecilor e depășită, editurile au în fața lor un fenomen major de interpretat (deloc nou, *bookcrossing*-ul e specific Evului Mediu, amploarea lui e cea a erei digitale), oamenii concep cărțile ca bunuri publice etc. O mișcare de tip *open access* pe care nu o mai poți neglija, fie că ești cercetător în epistemologie socială sau editor la Polirom.

De două luni există și varianta românească a cărților umblătoare: <http://schimbdecarti.wordpress.com/>. Cu un început mai greu, fenomenul ia amploare. Născut în blogosfera autohtonă, la ideea unui cuplu filosof – sociolog (cunoscut drept Gramos pe net), *schimbdecărți* a ajuns să inoveze spațiul social din realitatea asta nevirtuală. Deja au două întâlniri la activ, ultima petrecîndu-se la Cărtușești din Piața Romană (Bucale City) pe 13 mai. Scrie și pe blog la Aglomerări Spontane sau la Gramos. Chiar dacă nu pare, întîlnirea lor în cea mai importantă librărie din RO e exportul necesar de reguli din virtual în societatea românească. Fără a încălca niciun copyright, fără a dori subminarea capitalismului, *schimbdecărți* îi explică lui Borges că nu raiul e o bibliotecă, ci biblioteca umblătoare prin rețea e raiul pe pămînt.

RRR Radio România Cultural

CRAPPITO
o interfață a culturilor europene

CRAPPITO
o luptă dreaptă în arena diversității

CRAPPITO
un roman la minut – decupat din istoria cotidiană

CRAPPITO
o emisiune realizată
la Radio România Cultural
în fiecare zi
de luni pînă joi,
de la ora 14:30

CRAPPITO
cu Adela Greceanu și Ioan Budura
fm

Brașov 105 | București 101,3 | Craiova 101,1 | Cluj 101 | Iași 103,1 | Timișoara 100,7

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

La al cincilea semnal

Deci Stan Dumitru (domnul Puiu), 54 de ani și Stoia Florin (domnul Florin), 38 de ani. Poate vă amintiți, ei sînt cei doi ceasornicari în al căror atelier de pe strada Mercy din Timișoara am intrat săptămîna trecută. Cu ei obișnuiesc să stau de vorbă despre timp și timpuri și despre cum ne poate suna ceasul. Asta nu doar pentru că serele lor se cheamă *Ora exactă*, ci fiindcă mai apare un motiv: ca un făcut, ori de cîte ori s-a întîmplat ceva important în țară, mi s-a stricat ba deșteptătorul, ba ceasul de mînă, ba pendula. Multe clipe grele au desfăcut meșterii în fața mea, roțița de roțiță, le-au întors pe toate fețele, le-au curățat, pînă le-au dat de capăt și m-au liniștit cu marea lor pricepere și cu bunul lor simț. Așa se face că, de peste 20 de ani, domnii Puiu și Florin îmi tot repară nu doar oricele, ci și moralul. Dar în zilele astea nu mi s-a defectat nimic la nici un ceas. Și totuși am simțit nevoia să intru în atelierul lor și să-i ascult, semn că era ceva dereglat în aer și că aveam nevoie de o mică reparație.

Pentru prima dată am vrut să aflu mai multe și despre ei, nu doar despre buimăceala din jur. Și brusc iar m-am limpezit. Întîi mi-au povestit cum au fost siliți de împrejurări să urmeze școala de meserii pe cînd erau niște pușți și cum pasiunea pentru ceasornicări le-a venit treptat. Dl Puiu voia să se facă bijutier, iar dl Florin – sportiv de performanță. Și au ajuns să repare non stop din 1968 ceasuri mecanice (dl Puiu), respectiv din 1986 ceasuri electronice (dl Florin). Dacă ar fi să adune cîte ceasuri le-au trecut prin mîini, dl Puiu ar contabiliza zeci de mii. Iar dl Florin cîteva mii bune.

Amîndoi spun că sînt mulțumiți, că nu le merge rău, chiar dacă muncesc ca la multinazionale și 12 ore pe zi, inclusiv sîmbăta, chiar

dacă se stresează enorm că nu reușesc să repare la timp un ceas, că toată viața lor e un contra-cronometru. Și chiar dacă nu s-au îmbogățit. Starea de bine le vine din faptul că își fac meseria cu o plăcere nebună, pe care ei o numesc pasiune. Dl Puiu pronunță cu venerație numele meșterilor de la care a furat meserie: Spitzer Emeric, Lehocz Carol și mai ales Szabo bácsi, omul care n-a fuserit nimic niciodată. De la ei a mai învățat cît de important e să fii corect, să nu te lăcomești la bani mulți și nemeritați, să știi să comunici cu clienții pe limba fiecăruia. Partea proastă, însă, e că ceasornicări moare și că în oraș au rămas foarte puțini meseriași. Din aproape 100, cîți erau prin anii '80, dacă mai sînt 10. Și după ei nu mai vine nimeni.

Dar și mai trist e ce se întîmplă acum în țară. Domnii Puiu și Florin cred că de vină sînt oamenii politici, dar și noi toți. Chiar și ei doi au o parte de vină, pentru că li s-a părut că dacă a dispărut Ceaușescu treaba era ca și rezolvată. Ei bine, s-a văzut că n-a fost așa. Mentalitatea ne-a jucat fosta, zic ei. În plus, n-am prea știut ce să facem: de la cum să punem osul, să muncim, să fim corecți unii cu alții, pînă la cum să votăm. De la văicăreala nesfîrșită, la nerăbdare. Sîntem nemulțumiți că lucrurile se schimbă încet, dar uităm că cel mai greu ne schimbăm noi. Dl Puiu își face chiar o scurtă analiză și dibuie punctele unde mentalitatea lui a rămas întepenită. Și încheie cam așa: Da' fac ceva, nu stau ca un bou: citesc, mă uit, ascult, mă documentez, încerc să înțeleg. Apoi discut cu Florin. Acuma nu cred că ne-ar mai putea duce de nas cineva. Vedem și noi de ce în țara asta lucrurile nu merg ca ceasul'. Și știți ce visez? Să prindem odată ora exactă. Aia cu la al cincilea semnal.

Jurnalul care nu s-a scris niciodată

POVEȘTI DE ADORMIT PĂRINȚII

Diana SOARE

„Dragă cititorule, fetiță sau băiat, te rog să completezi tu spațiile lăstate albe cu date reale. Acolo unde nu se poate ca ele să fie adevărate, inventează-le tu. În felul acesta devii, dragă cititorule, și povestitor, și erou în povestirea noastră. Să scrii îngrijit, cu litere cît mai frumoase caligrafiate, ca să poți arăta cartea și prietenilor tăi.”

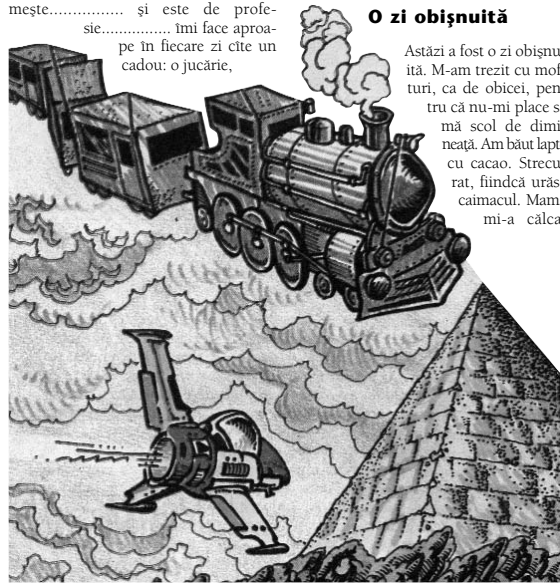
Am dat la un anticariat peste o cărticică ciudată. Subțire. Vîndută pe mai nimic, precum aproape toate cărțile pentru copii. Începea așa: „Mă numesc....., m-am născut în anul..... și locuiesc în orașul..... pe care îl iubesc foarte mult și pe care n-aș vrea să-l părăsesc niciodată. Îmi iubesc părinții iar părinții mă iubesc pe mine. Mama, care se numește..... și este de profesie..... îmi face aproape în fiecare zi cîte un cadou: o jucărie,

o floare, o caramela, o batistă, o pungă de pufuleți. Tata, pe nume..... și a cărui profesie este de....., mă duce în fiecare sîmbătă la bazinul de înot. Aștept cu nerăbdare cadoul zilnic al mamei și ziua de sîmbătă. Eu am..... ani, mama are....., iar tata..... ani. Încep acest jurnal ca să notez în el orice gînd frumos pe care-l gîndesc, să descriu lucrurile frumoase pe care le văd, să vorbesc despre ființele pe care le îndrăgesc. Promit să scriu în jurnal în fiecare zi”.

O carte care nu e carte, așadar, ci jurnal. Prea bine. Să mă gîndesc ce-aș fi scris eu în jurnalul-carte acum mai bine de cincisprezece ani...

O zi obișnuită

Astăzi a fost o zi obișnuită. M-am trezit cu mofuri, ca de obicei, pentru că nu-mi place să mă scol de dimineață. Am băut lapte cu cacao. Strecurat, fiindcă urăsc caitmacul. Mama mi-a călcat

Renunț

Nu-i bine... În cărticica de la anticariat, eroii călătoresc în timp, întâlnesc roboți și piramide egiptene, deși au mame care le cumpără pufuleți. Mie nu mi s-a întîmplat niciodată nimic ieșit din comun. Mi-am și fonat uniforma ca mii de școlari și-am dus aventurile doar pînă la decorarea camerei cu un borcan de aracet în mîini. Data viitoare, promit o poveste-poveste. Povestea-jurnal nu se va scrie niciodată.

Muriel Kann, *Jurnalul unui copil care a salvat omenirea*, Editura GAMA, Iași, 1992. Coperta și ilustrațiile: Radu Gavrilesco.

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE » SECETĂ MARE, NENICULE!

BOBI

Ți faci liniștit de lucru pînă la amiază, cu dorința sinceră ca de la orele treisprezece să fii regele telecomenzii. Să stai juma' de oră în fotoliu și să îți se prezinte cele mai proaspete violuri, cu lux de amănunte și declarații ale ambelor părți. Asta e, unii colecționează

timbre, alții cutii goale de bere, iar eu colecționez memorialistic reportaje cu babe violate în cele mai faine ipostaze. Cum apare un caz nou, îl compar cu cele din memorie, caut trăsături comune, realizez un portret psihologic al autorului, clasificîndu-l sau nu, după caz, în top 10 violatori care au făcut rating. Oricum, e mai puțin periculos decît să vinezi tornade.

De obicei, jurnalul începe cu „bun găsit la știri. Caz șocant în Cîrlibaba, acolo unde primarul, beat fiind, a abuzat de o mătușă septuagenară. Femeia își amintește cu groază clipele de coșmar cu edilul care a dat buzna peste ea...”. Bun subiect, cu consistență, te întrebă dacă era sau nu pesedist, iar dacă da, înseamnă că pesedeul este implicat în fenomenul infrațional. Astăzi, însă, duduia a început

cu „o bătrînă a murit dimineață din cauza căldurii”. Hopa, stai, poate nu am înțeles eu. Poate, de fapt, cineva a omorît-o după ce a violat-o sau invers, dar oricum să fie vorba de un fapt penal. Aș vrea eu. Apare directorul spitalului ce înșiră un cîrnaț de afecțiuni care, cumulate cu zăpușeala, au dus la moartea naturală a cetățenei. Bun, dar care-i ideea, de ce ar trebui să ne

intereseze? Apoi niște neni alcoolisți care molfaie în mîini niște pămînt uscat, zicînd ceva de secetă și de culturii compromise.

Google, mîinile astea nu-s făcute pentru fărîmițat țărna, is pentru strîns de git! Crezi tu că dacă mă scuteai de poezie și bătea în direct vreo iobagă, erai mai puțin interesant? Din contra. De ce mi-ar păsa mie de secetă,

dacă prețul berii nu crește și nici nu seacă fabrica?

De ce să ne visăm încă grînarul Europei? Nu, mersi. Prefer un an fără grîne, să le importăm pe toate. Să defundăm conducta menajeră a economiei de milioanele de euro intrați în țară pentru portocale și cîrnați. Că, dacă la importuri se cere euroiu, noi sîntem aici, prezenți și dispuși să-l vindem iar cu pazruzeci.

Bidoun

Una dintre prejudecățile noastre este aceea că artele vizuale contemporane reprezintă forme artistice ale lumii occidentale, ele fiind rezultatul unei evoluții firești a artelor moderne de după Renaștere. Modernitatea și post-modernitatea au creat premisele unei evoluții rapide și în ultimul timp accelerate către noi tipuri de identități ale indivizilor ce trăiesc într-o lume tot urbană și tehnologică.

În primele două decenii de după cel de-al doilea război mondial, artele vizuale au fost și ele folosite în confruntarea ideologică dintre Estul comunist și Vestul Capitalist. Artă proletcultistă, realistă, ce servea construirii comunismului, versus artă abstractă, a libertății individuale absolute... Mulți artiști, nu numai din Est, „au căzut pradă” acestei diviziuni. Impresia mea este că Jackson Pollock, marele pictor abstract gestualist, a revenit de mai multe ori în cariera sa zbuciumată la stilul lui Picasso...

După căderea comunismului în Europa de Est, confruntarea ideologică amintită a dispărut pentru că, odată cu primul război din Golf din 1991, Occidentul și în special Statele Unite să intre într-o confruntare directă cu lumea musulmană. Irak-ul, Afganistanul, Iranul, Siria, Libia pînă nu demult ori teritoriile palestiniene ocupate sînt tot atitea puncte fierbinți care revin cu obstinție pe agenda politică ori economică (petrolul din Golf este vital pentru funcționarea economiilor europene și americane). Dar ce se întîmplă cu cultura din aceste țări? Care este aportul culturilor arabe la lumea contemporană? Am aflat cu toții de diferitele manifestări luxoase din Emiratele Arabe Unite, precum Sharjah Bienalle, unde, datorită resurselor economice, se construiesc avangardiste. Evident, capitalul simbolic al artei contemporane servește celui real investit în grandioasele proiecte de arhitectură sau infrastructură.

Un „broker cultural”

Desigur, artiștii de origine arabă cei mai cunoscuți sînt școlii și trăiesc în Vest și vorbesc în arta lor despre contexte din care vin. Astfel, în filmele sale Shirin Neshat pune în discuție statutul femeilor în societățile musulmane tradiționaliste, iar Emily Jacir realizează proiecte despre condiția palestinienilor. Aceste două artiste, ca și mulți alții, fac parte din sistemul occidental al artei care înglobează și teme ale culturilor neeuropene.

Revista „Bidoun” este publicată în Statele Unite și Canada și își propune să promoveze arta și cultura contemporană din

ARTE VIZUALE

Matei BEJENARU

Orientul Mijlociu în Occident. A fost creată de un grup de artiști și teoreticieni de origine arabă care trăiesc în Vest, cu scopul de a deveni o platformă pentru idei și un forum pentru schimburi, dialog și opinii despre arta din regiunea menționată. Prin politica lor editorială, inițiatorii publicației vor să se opună tuturor tipurilor de prejudecăți despre lumea arabă, văzută ca o lume stagnantă și unidimensională. Idei precum diversitatea culturală, fluiditatea geografică, lupta împotriva miturilor reprezentării singulare și absolute se regăsesc în articolele publicate în revista care este definită ca un „broker cultural” al regiunii. Forma revistei este una impecabilă tehnic, rivalizînd cu cele mai sofisticate publicații de artă occidentală.

Revista „Bidoun” a fost invitată să participe în amplul proiect „Documenta 12 Magazine”, ca parte a marii manifestări care se va deschide în luna iunie, la Kassel, în Germania.

VERBA WOLAND

Ruxandra CESERANU

Il mio Caravaggio

Pe la optsprezece ani, ajungînd în Italia (într-o călătorie spre bunicul meu patern, calugăr basilitan, auto-exilat la Roma), m-am îndrăgostit iremediabil de Michelangelo Merisi zis Caravaggio. Nu am știut niciodată de ce mi s-a întîmplat ceea ce mi s-a întîmplat (în general, nu îmi pricep deloc împătîmirile și pasiunile care pur și simplu mă bîntuie stîhial și mă scutură ca pe o posedată): picturile lui Caravaggio nu erau neapărat strălucitoare, nu exista nici o modă, nimeni nu îmi vorbise în mod special de Caravaggio. Îmi căzuse cu tronc acest *altfel* de Michelangelo. La Roma, cele două biserici emblematice unde Caravaggio este prezent cu vîrf și îndesat sînt Santa Maria del Popolo și San Luigi dei Francesi. Apoi, în Pinacoteca Vaticană, există superba Pogorire de pe cruce (dar mai sînt destule picturi și la Galleriile Borghese ori Doria Pamphili). La foarte tinerețea mea nu am înțeles exact ce mi se întîmplă: ci doar am simțit că mă simt *acasă* ori că sînt *acasă* împreună cu Caravaggio. Că el este un soi de *acasă* al meu. Acum, zic eu, probabil că metoda *chiaroscuro* a fost cea care m-a tulburat și m-a schimbat. Căci, nu-i așa, de-a lungul vieții te împătîmești după oameni (iubiri, prietenii) și lucruri, dar, uneori, te împătîmești și după stări, trăiri, după senzații optice (și nu neapărat estetice). Probabil că la optsprezece ani

m-am împătimit după stările lui Caravaggio, după acel simțămînt de *tenebroso* care se potrivea cu al meu. În afară de Roma, am mai ajuns la Florența și Paris, unde am găsit și alți Caravaggio, dar logodna cea neagră deja avusese loc, nu mai era nimic de făcut: *căzusem la pat* cu acest *altfel* de Michelangelo, devenisem adictă! Trebuie să mărturisesc acum că, pe cît de împătimită am fost la optsprezece ani, pe atît de misterios patima mea a fost suspendată timp de aproape douăzeci de ani: adică a rămas ghemuită într-o odaie a sufletului și a epidermei mele pe care nu o mai recunoșteam. Viața trecea (treceuse) peste mine și era cum era. Apoi, după douăzeci de ani, m-am aflat în Kunsthistorische Museum din Viena și am ajuns în pragul unei săli unde lacrimile au fușnit din mine brusc și de neînțeles. Priveam năucă un tablou necunoscut, dar care în același timp mă făcea să mă simt *acasă*, iar *acasă* l-am recunoscut imediat, l-am pipăit și mirosit cu voluptate, a fost un *agnognosis* amestecat cu un *coup de foudre* care se reactualiza: era Caravaggio. Nu știu foarte exact ce mi-a făcut Caravaggio: știu doar ce simt și că simt de parcă ar fi conectată la un scaun electric. Și-mi spun că, poate, voi și ajunge cîndva să scriu romanul febril despre Caravaggio, pe care îl tot amușin de cițiva ani încoace!

Suplimentul de CULTURĂ

Marcă înregistrată - Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud”. Suplimentul se distribuie gratuit împreună cu „Gazeta de Sud”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3. CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214111, fax: 0232/ 214111

Colegiul editorial: Cezar Avramescu, Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjuncț: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Victor Jalbă

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Marius Babias, Bobi și Bobo (Fară zahăr), Emil Brumaru, Ruxandra Ceseranu, Mădălina Cocca, Daniel Cristea-Enache, Șerban Foartă, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Doris Mironescu, Ana-Maria Onisei, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vică. Carte: Luminița Marcu, Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu. Muzică: Victor Eskenas, y,

Dumitru Ungureanu, Răzvan Tuța. Film: Iulia Blaga. Teatru: Mihaela Michailov.

Arte vizuale: Matei Bejenaru.

Caricatură: Lucian Amariu (Jup).

Grafică: Ion Barbu. TV: Alex Savitescu.

Ediția de Oltenia: Nicolae Coandă, Cornel Mihai Ungureanu

Publicitate: Florin Antonie, tel. 0251/ 413100

Distribuție: S.C. Media Sud Management S.A. Craiova, tel. 0251/ 412146

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presii interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărui Agențiu Rodipet din țară sau oricărui oficiu postal. Cîșitorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarif de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Tipografia de Sud

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îl aparține autorului ». „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri Newsin » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA
Luiza VASILIU

Gherla

Niciodată nu mi-a trecut prin mințe că o să ajung la pușcărie. Pentru că, deși uneori m-am gândit cum ar fi să jefuiesc o bancă, am decis că planul trebuie să rămână numai și numai în capul meu, spre liniștea familiei și a prietenilor. Așadar, stupefact și cutremurat, am fost deja în închisoarea de la Gherla. Am ajuns acolo nu pentru că aș fi făcut ceva rău, ci pentru că pornisem de dimineață într-o excursie de documentare referitoare la Gulagul românesc și nu mai puteam da înapoi (dacă luați pagina asta din „Supliment” și o puneți în dreptul unei surse de lumină, o să constatați că rîndurile pe care tocmai le citiți se suprapun cu cele ale doamnei care a organizat excursia și care se încapăținează să-i facă pe studenți să înțeleagă ce a însemnat regimul comunist la noi). La Gherla trebuia să vedem micul muzeu al deținuților politici morți în timpul detenției și unul din beciurile care erau folosite drept încăpere de deapșă.

Am intrat în spațiul închisorii trecînd prin percheziție și detector de metale, și nu ne-a venit să credem cît de bine arăta totul. Clădirea proaspăt renovată, gardienii politicoși în uniforme bleu, care au ținut neapărat să vizităm penitenciarul. Deși nu venisem pentru asta, i-am văzut și pe deținuți: unul uda florile, alții jucau tenis de masă sau fotbal, iar alții stăteau în celule (dotate inclusiv cu teve) – erau prietenoși cu noi („Șefu”, nu vrem cafea, nici țigări, da’ nu trimiți înăuntru vreo 4 dintr-astea?” [adică 4 studenți]). Un gardian care mesteca gumă ne-a anunțat rînjind că nu mai merge cheia de la beci, că e ruginit lacătul. Schimb de priviri cu superiorul, și lacătul n-a mai fost bruscat ruginit. Am coborît printre ultimii în încăperea umedă, am călcat în noroi și n-am văzut mai nimic, în afară de niște schelete vechi de pat. Ni s-a explicat că hainele putezeau acolo după trei săptămîni, iar cei închiși mureau, cel mai probabil de pneumonie. Am mai trecut apoi și pe la pavilionul psihoonșuic, ca să vedem picturile deținuților și calculatoarele din birou psihologilor. După o oră de Gherla, am ieșit, cu mintea impleticită. Din ce cauză să mă bucur mai întîi? Probabil, că am fost totuși liberă să ies. Atît.

Îndreptar de perversiune

Povestea de iubire a francezului Régis Jauffret e încarnarea unei tipologii: perversul cu mânuși de catifea, manierat în ritualurile bolnave cu care-și ținutește victima. Regula jocului se învîrte în cercul vicios al satisfacerii plăcerii (cu premeditare). Personajul își alimentează nebunia din însăși trauma victimei și, nu mai puțin, din angoasele provocate de ițele proprii imaginației. Căci – nu-i așa? – nici un „obiect” nu devine obsesie dacă nu e înfășurat permanent în noi și noi falduri ale imaginației posesorului.

Ana-Maria Onisei

Acum, închipuiți-vă aceste „concepte” înglobate într-o narațiune french și, mai ales, contemporană, cinematografică, fără urmă de reciprocitate, al cărei ritm impune lectură pe nerăsuflete. Întîi de toate, atașamentul hipnotic pe care-l suscită *Povestea de iubire* (Editura Leda, 2007, traducere de Dragoș Ionel-Jipa) are două cauze (evident, subtil-premeditate): minimalismul asumat, care face loc unor frisonante pauze de gîndire și „dialogul” cu sine însuși al personajului-pervers, dublat de comunicarea aparentă cu victima sa, care induce, gradual, o stare de imobilizare în lectură. Cum își imobilizează Jauffret cititorul, printr-un rafinament indecent al construcției. Libertatea de a alege – pe care o invocă adesea perversul cu mânuși de catifea – e doar un „moment de politețe”, căci și victima și lectorul intruiesc singura condiție: supunerea.

Jauffret vrea să vă abandonați firului narativ

Tot parcursul celor ce urmează e relevant printr-un binom al „îndrăgostiților”. Iar cele două personaje sînt aproape la fel de intense în expresie: unul

domină povestea prin puterea minții, celălalt prin inerția acțiunilor. Femeia, victima dezbrăcată de curaj și discernămint e, prin muțenia sa, un personaj la fel de fascinant ca cel al perversului. Dintr-o dublă perspectivă, Jauffret vrea să vă abandonați firului narativ: un bărbat oarecare, ieșit din închisoare după ce hătuitise și alte femei, își găsește dragostea în persoana unei anonime care nu opune cine știe ce rezistență avansurilor sale. Subtilele tentative de evadare ale femeii, cînd la pîrînti, cînd în alte cartiere din apropierea Parisului, nu au nici un efect asupra nebuliei cu care personajul o asediază. În cele din urmă, cei doi se vor căsători. Cît de pline sau de goale sînt aceste personaje în momentul-decisiv veți întui printre rînduri, fiindcă francezul lasă în fiecare acțiune (opativă) cîte un rest care să stîrmească „enervante” de ce-uri.

» „Nu știam dacă Sophie era fericită că e cu mine, sau dacă ar fi preferat să se întoarcă singură acasă, cu trenul. Al treilea nivel era pustiu, o muzică de ambianță dădea impresia unei prezențe prietenoase. Am ajuns la mașină, nu voia să intre. I-am zis că era liberă să se întoarcă. Am deschis portiera din spate, am împins-o pe banchetă. Nu a ținut, nu a opus rezistență. Am penetrat-o încet, i-am simțit corpul suplu. Îmi plăcea să o am acolo, într-un loc neobișnuit. Sînt sigur că trăia totuși o oarecare bucurie simțindu-se redusă la o deschizătură pe care nu o putea apăra, față de o gură care poate strînge dinții.” – Régis Jauffret, *Poveste de iubire*

O fugă prin Elveția

Văd că, așa cum un necaz nu vine niciodată singur, și lucrurile bune pot da buzna peste tine. Numai că, dacă te îngrămădesc cu asupra măsură, la un moment dat nici nu mai știi ce să crezi despre ele. Și uite că am ajuns – „Te-ai ajuns, Lăzărescule!”, îmi zic unii – în situația de a avea o agendă concretă, încărcată cu ieșiri în străinătate, pînă la jumătatea lui 2008. Vechea glumă pe care o făceam înainte de orice plecare „afară” – „Nu ne putem vedea, băi, săptămîna viitoare, că tre’ să trag o fugă pînă la Lille/ Frankfurt/ Bilbao...” – a început să se răzbuie pe mine.

leșirile s-au îndesit cu rezoluție, încît mă aflu în situația ingrată de a spune că „fuga” poate deveni extrem de obositoare, stresantă – cumva o datorie. Simt asta acum, după ce m-am întors dintr-o fugă în trei oreșe elvețiene, la o săptămîna după Lisabona, la o lună după Leipzig. A nu se înțelege că nu mi-a plăcut, că mă plîng ipocrit. Spun doar că aș vrea să domn vreo două săptămîni neîntrerupt, fără să visez decolări, voci de metrou vorbindu-mi în portugheză și chineză, foarte mulți chinezi.

Aflată la final de mandat în România și Bulgaria (unul

dintre dezavantajele integrării noastre în UE), Fundația ProHelvetia a invitat în Țara Cantonalor cîțiva tineri scriitori români și bulgari, pentru a-i prezenta acolo. Eu, Filip Florian, Dan Lungu și Cecilia Ștefănescu am avut cîte trei lecturi publice de căciulă, împărțite în trei oreșe: Zürich, Basel și Berna. Am fost însoțiți de Lucian Dan Teodorovici – coordonatorul colecției „Ego. Proză”, promotorul și scriitorul nostru de sacrificiu – și de Silviu Lupescu. N-am să insist pe „figura” făcută de noi acolo, ca să nu mă trezesc cu cine știe ce interpretări.

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

Legat de manifestări vreau doar să spun că am avut o reconfirmare a unei mai vechi impresii: lecturile publice din spațiul de limbă germană reprezintă o instituție culturală în sine.

Văzut pe fugă, în mai puțin de o săptămîna, tărîmul elvețian e ca o poezie clasică: are ritm și rigori bine stabilite, o estetică de netăgăduit, bunăvoință – dar și reticența – unor oameni cumva (prea) conștienți că provin dintr-o viță nobilă (cel puțin față de români și de bulgari). În rest, cred că e prima țară străină în care

am fost cu adevărat surprins de cîteva chestii. Mă opresc la top 3: 1. faptul că din Basel poți merge cu tramvaiul fie în Germania, fie în Franța; 2. plasele din jurul unei stînci din mijlocul orașului Berna – întinse pentru ca nu cumva obișnuinții sinucigași să nu mai cadă peste mașini ori în capul trecătorilor cuminți de pe strada de dedesubt; 3. doi cetățeni (bănuiesc) normali, îmbrăcați cît se poate decent, dar umblînd desculți în spațiul public.

Săptămîna viitoare trag o fugă pînă la Viena.

ISSN 1584-8272

9 771 584 827 000 (53) 128